

Beleids- en begrotingstoelichting

LANDBOUW

Begrotingsuitvoering 2023

Jo Brouns

Vlaams Minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

I. INHOUDSOPGAVE	
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER.....	4
III. SAMENVATTING.....	6
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	8
1. Transversale, horizontale doelstellingen	8
2. Overkoepelende strategische doelstellingen.....	9
V. BELEIDSVELD: LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ.....	10
1. ISE THEMA OVERSCHRIJDEND	10
1.1. Strategische doelstellingen	10
1.2. Operationele doelstellingen.....	10
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	10
1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's).....	11
1.3.2. Overige entiteiten onder gezag.....	15
1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht.....	15
2. ISE LAND- EN TUINBOUW	17
2.1. Strategische doelstellingen	17
2.2. Operationele doelstellingen.....	17
2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	29
2.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's).....	30
2.3.2. Overige entiteiten onder gezag.....	44
2.3.3. Overige entiteiten onder toezicht.....	48
VI. BELEIDSVELD: LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK	49
1. ISE LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK	49
1.1. Strategische doelstellingen	49
1.2. Operationele doelstellingen.....	49
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	57
1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's).....	57
1.3.2. Overige entiteiten onder gezag.....	58
1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht.....	62
VII. BELEIDSVELD: PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	64
1. ISE PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	64
1.1. Strategische doelstellingen	64
1.2. Operationele doelstellingen.....	65
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	65
1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's).....	66

1.3.2. Overige entiteiten onder gezag	67
1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht.....	67
VIII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD.....	68
1. Apparaatskredieten	68
2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld	74
IX. LIJST MET AFKORTINGEN	75
II. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN' ..	76
II. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'	85
III. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'	86
IV. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE"	87

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Door innovatief ondernemerschap heeft de Vlaamse land- en tuinbouw zich de voorbije decennia op de kaart geplaatst. Productie van hoogwaardig voedsel gaat samen met een hoog niveau van kennis, technologie en innovatie. Maar er is veel meer dan de landbouwtechnische productie alleen, onze landbouwers leveren daarnaast ook talrijke andere maatschappelijke diensten. Denk bijvoorbeeld aan landschapsonderhoud, waterberging, koolstofsequestratie, etc.

De veelheid aan functies die we als maatschappij verwachten van de primaire sector, vergt een verscheidenheid aan bedrijven met leefbare verdienmodellen die dit op het terrein kunnen waarmaken. Wat de consument over een in historisch perspectief ongeëvenaard keuze-aanbod doet beschikken. Iedereen kan vinden en kiezen waar zij/hij belang aan hecht in de Vlaamse aanbodwaaier. Consumenten en landbouwers kunnen kiezen voor korte of langere keten, bio of gangbaar, extensief of intensiever, bewerkt of onbewerkt, hoog- of laagcalorisch, thuis- of buitenhuisconsumptie, ...

Hoewel de wetmatigheden van de markteconomie onvermijdelijk ook bij ons leiden tot schaalverandering, wordt de Vlaamse land- en tuinbouw nog steeds gekenmerkt door eerder kleinschalige familiale bedrijfsstructuren die hoofdzakelijk draaien op gezinseigen inbreng van arbeid en kapitaal. Familiale landbouw heeft ontegensprekelijk vele troeven, maar tegelijk ondervindt het competitieve nadelen door beginselen als *economy of scope* en *economy of scale* die je in alle geledingen van onze openmarkteconomie met vrije mededinging waarneemt.

Het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) wordt in deze context soms bekritiseerd omdat het onze bedrijven in een intensiverende richting zou duwen, maar de realiteit is genuanceerder en gecompliceerder. Ter vergelijking, na 70 jaar geharmoniseerd landbouwbeleid telt de EU nog steeds 9 miljoen landbouwers, die gemiddeld 18 hectaren bewerken, om 450 miljoen consumenten te voeden. In de Verenigde Staten zijn dat er slechts 2 miljoen met gemiddeld 180 hectare voor 330 miljoen consumenten.

Net zoals we dat voor andere basisbehoeften van de Vlamingen doen, moeten we de rol van de overheid op vlak van de voedselbasisbehoefte van onze bevolking niettemin kritisch durven benaderen. De verdragsrechtelijke doelstelling "*billijke consumptieprijzen voor de bevolking, redelijke levensstandaard voor de landbouwbevolking*" kwam in 2023 verder onder druk te staan. De prijsinflatie van de levensmiddelen in België kende een historische stijging van 12,7 procent. Nooit eerder was de voedselinflatie zo hoog. Terwijl het gemiddelde arbeidsinkomen van landbouwers zich onder dat van loontrekkenden bleef bevinden.

We moeten durven erkennen dat we als Vlaamse overheid niet alles in eigen hand hebben, noch dat het eenvoudig is om dit allemaal en tegelijk op te lossen. Maar ook dat we met de eengemaakte markt en bijhorend gemeenschappelijk landbouwbeleid wel instrumenten aanbieden die onze landbouwsector blijft ondersteunen. Na de laatste GLB-hervorming kwamen die instrumenten in 2023 op kruissnelheid.

Bovenal is er nood aan perspectief voor onze huidige en toekomstige generatie lokale voedselproducenten. Dat perspectief moet op verschillende vlakken versterkt worden. Onze landbouwsector heeft nood aan voldoende ruimte en voorspelbare regels om zich in harmonie met de omgeving verder te ontwikkelen. Onze landbouwbedrijven hebben nood aan een stimulerende prijsvorming, om te voldoen aan wijzigende maatschappelijke verwachtingen. Onze landbouwers hebben nood aan voldoende waardering om ook morgen het fundament te vormen van een sterke lokale voedsleconomie.

De geopolitieke situatie leert ons vandaag dat je voor basisbehoeften preferentieel niet afhankelijk bent van de goodwill van anderen. Maar ook omgekeerd, dat als

anderen om (basis)goederen vragen die je potentieel kan leveren, je ook een steentje kan bijdragen om die vraag in te vullen. Handel met derden wordt soms negatief gekaderd, waarbij men er over heen gaat dat export alleen kan bestaan bij de gratie van een concrete vraag/behoefte naar het betrokken goed in het importerende land. Dat is in de landbouweconomie niet anders dan in de rest van de economie.

In het kielzog van de primaire sector heeft zich in Vlaanderen een toonaangevend netwerk van toeleverende en verwerkende industrieën, vooral KMO's, ontwikkeld. De voedingsindustrie is uitgegroeid tot de grootste industriële werkgever van ons land, waarbij de bakkerijsector, de vleesverwerking en de verwerking van groenten en fruit meer dan de helft van het aandeel vertegenwoordigen. Voor het gros van de ingrediënten is men afhankelijk van (dag)verse toelevering via lokale producenten.

Innovatie, digitalisering en veerkracht zijn meer dan ooit nodig om onze positie te behouden en versterken. Daarom zette ik in 2023 versterkt in op het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds om innovatieve technieken, gericht op de verduurzaming van de land- en tuinbouwbedrijven en de agrovoedingsketen in zijn geheel, snel ingang te doen vinden. Bijzondere aandacht gaat naar investeringen gericht op circulariteit, bio-economie, klimaat, biodiversiteit en water. Jonge en startende landbouwers, die inherent met hoge opstartkosten te maken krijgen, werden hierbij extra ondersteund.

Via onder meer steun voor toepassen van specifieke productierandvoorwaarden, ecoregelingen, agromilieu- en klimaatverbintenissen, samenwerkingsvormen, opleiding en vorming streefde ik in 2023 een verdere verduurzaming na en leveren onze landbouwers een belangrijke bijdrage aan het behalen van transversale maatschappelijke doelen.

Op vlak van onderzoek staat het ILVO voor multidisciplinair, onafhankelijk onderzoek gericht op duurzame landbouw, visserij en voeding in Vlaanderen en dit in een economisch, ecologisch en maatschappelijk perspectief. Het ILVO-onderzoek is toegespitst op het complexe agro-ecosysteem dat is opgebouwd uit een hele reeks geconnecteerde elementen: diverse biotische en abiotische factoren, met veelvuldige en complexe interacties, de respons van planten en dieren op gewijzigde productiefactoren, de invloed van externe parameters zoals het klimaat, impact op beleid, economie en maatschappij. Ingrepen of veranderingen worden niet op het niveau van één element bekeken, maar steeds met oog voor de interactie tussen alle onderdelen en aspecten van het systeem. Gezien landbouw- en voedselproductie doorspekt is met trade-off's, waarbij vooruitgang voor één parameter vaak gepaard gaat met achteruitgang op andere parameters, is dergelijke benadering onontbeerlijk.

Via generieke en sectorspecifieke campagnes en projecten bleef VLAM ook in 2023 de troeven van lokaal geteelde en gekweekte producten in de kijker zetten bij het brede publiek. Daarbij gaat versterkte aandacht naar het uitdragen van de boodschap 'lekker van bij ons' en met extra aandacht voor de land- en tuinbouwer die garant staat voor die lokale kwaliteitsproducten.

Tot slot, het jaar 2023 stond vooral ook in het teken van de voorbereiding van het Belgische voorzitterschap van de Raad. Zowel het inhoudelijk als organisatorisch luik vergden extra inspanning en toewijding. Op het ogenblik dat ik dit voorwoord schrijf, is een ruim deel van het EU-voorzittersprogramma succesvol afgewerkt en ik wens alle betrokken die er het voorbije jaar achter de schermen aan meewerkten, uitdrukkelijk te bedanken.

III. SAMENVATTING

Met ingang van 1 januari 2024 zijn de beleidsdomeinen LV, EWI en WSE samengevoegd tot het nieuwe beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie (WEWILS). Het Departement Landbouw en Visserij werd op 1 januari 2024 omgevormd tot het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

In deze BBT BU 2023 worden nog de toen van toepassing zijnde benamingen gebruikt.

De programma's van het beleidsdomein Landbouw en Visserij bieden de nodige financiële middelen voor het apparaat van het beleidsdomein en de implementatie van het landbouw- en visserijbeleid, de ondersteuning van het onderzoek en de promotie en afzetbevordering. De programma's dragen bij tot de uitvoering van de doelstellingen en de klemtonen opgenomen in de beleidsnota Landbouw en Visserij 2019-2024.

TOTAAL – LANDBOUW, excl. DAB's, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	20.000	2.177	0	136.128	121.315
1e BA-JR	20.000	2.177	0	120.676	135.481
BU	6.089	1.773	0	99.961	113.348

PROGRAMMA KD – LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	20.000	2.177	0	123.892	109.079
1e BA-JR	20.000	2.177	0	107.942	122.747
BU	6.089	1.773	0	87.234	100.621

PROGRAMMA KF – LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	6.743	6.743
1e BA-JR	0	0	0	7.241	7.241
BU	0	0	0	7.234	7.234

PROGRAMMA KG – PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ

(duizend euro)					
2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	5.493	5.493
1e BA-JR	0	0	0	5.493	5.493
BU	0	0	0	5.493	5.493

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

1. Transversale, horizontale doelstellingen

- *Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 25 september 2020*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is niet betrokken bij het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

- *Het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 25 september 2020*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is niet betrokken bij het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan.

- *Het Horizontaal Integratie- en Gelijke Kansenbeleidsplan 2020-2024 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 23 oktober 2020*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is niet betrokken bij het Horizontaal Integratie- en Gelijke Kansenbeleidsplan.

- *Het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 13 november 2020*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is niet betrokken bij het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden.

- *Het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 23 oktober 2020*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is niet betrokken bij het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld.

- *Het Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie 2020-2024 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 21 mei 2021*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is niet betrokken bij het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

- *Het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 december 2019 inclusief actualisaties*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is betrokken bij het Energie- en Klimaatplan en leverde haar bijdrage aan de algemene rapportering.

Op 12 mei 2023 actualiseerde de Vlaamse Regering het plan en hier leverde het Departement Landbouw en Visserij haar bijdrage tot bijkomende maatregelen. In 2023 werd enkel een hoofdrapport opgemaakt voor de voortgangsrapportering van het VEKP waarvoor het Departement Landbouw en Visserij input aanleverde.

- *Het luchtbeleidsplan 2030 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 25 oktober 2019*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij is betrokken bij het Luchtbeleidsplan 2030.

De uitvoering van de landbouwmaatregelen ligt op schema.

In de Programmatische Aanpak Stikstof zijn emissiereducerende maatregelen voor NO_x en NH₃ opgenomen die nodig zijn om de 2030-doelstelling te kunnen realiseren. De relevante maatregelen uit het Luchtbeleidsplan 2030 maken hier integraal deel van uit.

- *De 7 transitieprioriteiten uit de vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO4), goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 26 november 2021*

Het beleidsdomein Landbouw en Visserij was in 2023 betrokken bij 3 van 7 transitieprioriteiten, meer bepaald circulaire economie, omgeving voor de toekomst en tot slot energie en klimaat.

Voor circulaire economie wordt verwezen naar OD 1.4, onderdeel Vlaanderen Vlaanderen circulair en bio-economie.

Voor energie en klimaat wordt verwezen naar resp. OD 2.1 en OD 2.6.

Voor omgeving wordt verwezen naar OD 2.2 (water), OD 2.3 (bodem), OD 2.4 (emissies) en OD 2.5 (biodiversiteit).

2. Overkoepelende strategische doelstellingen

Er waren in 2023 geen overkoepelende strategische doelstellingen voor landbouw. De strategische doelstellingen zijn gekoppeld op het niveau van een inhoudelijk structurelement.

V. BELEIDSVELD: LANDBOUW EN ZEEVISSERIJ

Het beleidsveld Landbouw en Zeevisserij omvat drie inhoudelijke structurelementen (ISE):

- Thema overschrijdend (ISE A);
- Land- en tuinbouw (ISE B);
- Visserij en Aquacultuur (ISE D).

1. ISE THEMA OVERSCHRIJDEND

Dit inhoudelijk structurelement (ISE A) omvat thema-overschrijdende aspecten die niet exclusief toegewezen kunnen worden aan één specifiek ISE binnen het beleidsveld 'Landbouw en Zeevisserij'.

1.1. Strategische doelstellingen

Voor dit ISE zijn geen specifieke SD's opgenomen in de beleidsnota 2019-2024.

1.2. Operationele doelstellingen

Voor dit ISE zijn geen specifieke OD's opgenomen in de beleidsnota 2019-2024.

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

THEMA OVERSCHRIJDEND, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	AO		TO		LO	
2023	1e BA	BU	1e BA	BU	1e BA	BU
ESR-ontvangsten OW	0	0	70	152	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL,OP, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	70	152	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Binnen dit inhoudelijk structurelement is er slechts één ontvangstenartikel, nl. KB0-9KDXTAC-OW – Fonds toezicht en handhaving landbouwdecreet.

Toelichting: zie betrokken middelenartikel.

THEMA OVERSCHRIJDEND, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	2.823	3.778	2.152	2.823	2.699	1.518
Toelagen IS	181	184	184	181	184	184
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	3.004	3.962	2.336	3.004	2.883	1.702

Inhoudelijke toelichting:

Het budget 1^e BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2023. Bij budget 1^e BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten 2023 opgenomen, vermeerderd met de niet-aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Vandaar een verschil van 320.000 euro in VAK en 373.000 euro in VEK.

Aan VAK-zijde is de kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR ook het gevolg van herverdelingen ten belope van 635.000 euro.

Aan VEK-zijde is de kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR ook het gevolg van herverdelingen ten belope van -497.000 euro

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

KB0-9KDXTAC-OW – FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht in het decreet van 6 juli 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art. 14).

De middelen van het Fonds bestaan uit:

- de administratieve geldboeten en exclusief bestuurlijke geldboeten, in voorkomend geval de vermeerdering hiervan met het economisch voordeel voortvloeiend uit het plegen van de inbreuk, geïnd in uitvoering van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- de expertisekosten geïnd in uitvoering van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- de bijdragen en bestuurlijke geldboeten, geïnd in uitvoering van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor het uitgavenartikel KB0-1KDX4AC-WT.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	70	0
BU	0	152	0

Inhoudelijke toelichting:

Dit zijn administratieve geldboeten en exclusief bestuurlijke geldboeten, in voorkomend geval de vermeerdering hiervan met het economisch voordeel voortvloeiend uit het plegen van de inbreuk, geïnd in uitvoering van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid.

Het betreft een jaarlijkse raming die bij het oprichten van dit fonds werd vooropgesteld als potentiële ontvangst, maar vooraf lastig in te schatten is.

Uitgaven**KB0-1KDB2AU-IS – VILT****Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit artikel wordt de toelage aan vzw Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw voorzien.

Vzw VILT is een samenwerkingsverband waarin zowel de overheid als privé-organisaties uit de hele agrovoedingsketen participeren.

Door middel van communicatie en informatie bevordert en stimuleert VILT op een onafhankelijke manier een betere kennis van en begrip voor de Vlaamse land- en tuinbouw, in de meest ruime zin van het woord.

Via een strategisch informatieaanbod richt VILT zich al vele jaren naar volgende relevante doelgroepen: journalisten, politici, land- en tuinbouwers, ambtenaren, onderwijzers, onderzoekers, mensen uit de voedingsindustrie, plattelandsrecreanten en consumenten. Het belangrijkste medium is de elektronische communicatie.

Op de digitale tv-zender PlattelandsTV heeft VILT een eigen programma, nl. VILT TeeVee dat vijf keer per jaar wordt uitgezonden. Actuele topics worden er in originele rubrieken belicht. Om de vijf jaar laat VILT ook een onderzoek uitvoeren naar het imago van de Vlaamse land- en tuinbouw bij het brede publiek.

In uitvoering van het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 werd de financiering van VILT afgebouwd om tot een publieke-private samenwerking te komen met maximaal 50% financiering vanuit de overheden.

O

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)		
	VAK	VEK

2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	181	184	184	181	184	184

Inhoudelijke toelichting:

De kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR is het gevolg een herverdeling naar dit artikel ten belope van 3.000 euro.

Conform de aanrekenregels van VCO werd de interne stroom volledig vastgelegd en vereffend.

Zie bespreking onder 1.3.3. overige entiteiten onder toezicht – Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw

KB0-1KDX2AA-WT – WERKING LAND- EN TUINBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat:

- specifieke werkingsuitgaven van het Departement Landbouw en Visserij;
- externe beleidsondersteunende (onderzoeks-)opdrachten op vlak van landbouw en visserij;
- uitgaven voor technische bijstand voor het Vlaams GLB-Strategisch Plan (GLB-SP) (o.m. monitoring en evaluatie,...), uitgaven voor het Vlaams Ruraal Netwerk van het GLB-SP;
- uitgaven voor technische bijstand van het EFMZVA-programma;
- uitgaven in kader van relance - Vlaamse Veerkracht;
- uitgaven in kader van het EU-voorzitterschap 2024.

Begrotingsuitvoering:

	(duizend euro)					
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	2.534	3.169	1.965	2.534	2.037	1.304

Inhoudelijke toelichting:

Aan VAK-zijde is de kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR het gevolg van herverdelingen, meer bepaald:

- binnen ISE A naar artikel KB0-1KDB2AU-IS 3.000 euro;
- vanuit de provisie voor het EU-voorzitterschap naar dit artikel ten belope van 638.000 euro.

Aan VEK-zijde is de kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR eveneens het gevolg van herverdelingen, meer bepaald:

- binnen ISE A naar artikel KB0-1KDB2AU-IS 3.000 euro;
- vanuit de provisie voor het EU-voorzitterschap 283.000 euro;
- vanuit de relanceprovisie 373.000 euro voor VV033;
- vanuit ISE A naar ISE B 800.000 euro;
- vanuit ISE A naar apparaatskredieten werking 340.000 euro.

Het vastleggingskrediet werd in 2023 maar voor twee derden benut. Dit komt o.m. voort uit het luik technische bijstand waar de kredieten pro rata van de programma periode 2023-2027 worden ingeschreven, maar in 2023 maar beperkt nodig waren. Ook het herverdeelde budget voor het EU-voorzitterschap werd niet volledig uitgeput. Tenslotte werd minder en beperktere overheidsopdrachten uitgeschreven.

KB0-1KDX2AB-WT – COMMUNICATIE LAND- EN TUINBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat uitgaven in het kader van het communicatiebeleid van Landbouw en Visserij. Het betreft onder meer de deelname aan beurzen en evenementen, audiovisuele media, digitale media, communicatiemateriaal,...

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	219	219	187	219	219	214

Inhoudelijke toelichting:

Het beschikbare VAK werd niet volledig benut, mede omdat er enkele initieel voorziene uitgaven werden geschrapt en er zich nagenoeg geen onverwachte uitgaven hebben voorgedaan.

Het beschikbare VEK werd nagenoeg volledig besteed.

KB0-1KDX4AC-WT – FONDS TOEZICHT EN HANDHAVING LANDBOUWDECREET

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds Toezicht en Handhaving Landbouwdecreet werd opgericht via het decreet van 8 juli 2018 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2018 (art. 14).

De ontvangsten kunnen worden aangewend voor:

- Specifieke werkingskosten in uitvoering van hoofdstuk 3 Controle- en sanctiebepalingen van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid;
- De uitgaven voor het vergoeden van de economische schade, vermeld in artikel 14 van het decreet van 3 april 2009 houdende de organisatie van co-existentie van genetisch gemodificeerde gewassen met conventionele en biologische gewassen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Dit artikel is het corresponderend uitgavenartikel bij het ontvangstenartikel KB0-9KDX4AC-OW.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	70	390	0	70	443	0

Inhoudelijke toelichting:

Het budget 1^e BA heeft betrekking op de geraamde benodigde kredieten in 2023. Het budget 1^e BA-JR heeft betrekking op reële toegewezen ontvangsten 2023 vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren.

Er waren geen uitgaven in 2023.

1.3.2. Overige entiteiten onder gezag

Er zijn geen entiteiten onder gezag binnen dit ISE

1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

Entiteit: Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw

Vzw VILT is een rechtspersoon die deel uitmaakt van de Vlaamse deelstaatoverheid, door onder sectorale code 13.12 te ressorteren.

Ontvangsten

- Toelage

Op artikel KB0-1KDX2AU-IS van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 was 184.000 euro toelage ingeschreven.

- Jaarlijkse toelage van de Vlaamse provincies

De vijf Vlaamse provincies betalen elk een werkingstoelage aan VILT, dit varieert van 12.400 euro tot 12.520 euro, goed voor een totaalbedrag van 62.220 euro in 2023.

- Jaarlijks lidgeld van de sectoren

VILT telt negen organisaties die lid zijn en jaarlijks lidgeld betalen: BFA, Fedagrim, Boerenbond, ABS, VBT, Belplant, Cera, ILVO eigen vermogen en VLAM. Zij betaalden in 2023 elk 9.100 euro. Cera betaalde 10.000 euro. Boerenbond en VLAM elk 20.000 euro. Al deze organisaties droegen samen in 2023 95.500 euro bij.

- Jaarlijks lidgeld van kredietinstellingen

Twee kredietinstellingen zijn lid van VILT: KBC en Crelan. Zij betaalden elk 10.000 euro in 2023.

- inkomsten advertenties en vacatures

In 2023 werd geen bedrag geïnd van 84.763 euro voor de plaatsing van vacatures en banners op de website.

- Overdracht saldi

De rekening vertoonde op 31 december 2023 een positief saldo: 147.967,88 euro.

Te bestemmen resultaat

Het resultaat van 2023 bedraagt – 28.000,76 euro. De algemene vergadering heeft beslist dit resultaat in vermindering te brengen van de reserve die in 2021 in het leven werd geroepen voor het herstructureringstraject van de organisatie.

Uitgaven

- Diensten en diverse goederen

In totaal werd 219.328,29 euro uitgegeven voor diensten en diverse goederen. Het gaat onder meer om kosten voor economaat, computermateriaal, communicatie, telefoon, documentatie en kranten, verzekering, onkosten personeel, vergaderkosten, enz. Ook alle uitgaven in het kader van acties en media passen hierin: websites, tv-reportages, de bekendmaking van de resultaten van de imagostudie en aanwezigheid op beurzen.

- Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen

Bij de start in 2023 telde VILT vier werknemers die voltijds in dienst waren. In de loop van 2023 verliet één persoon de organisatie en waren er twee extra wervingen, waarvan één persoon ter vervanging van een persoon in zwangerschapsverlof. In 2022 werd in totaal 263.281,54 euro uitbetaald voor bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen.

2. ISE LAND- EN TUINBOUW

Dit inhoudelijk structurelement (ISE B) heeft betrekking op beleidsinitiatieven en -maatregelen die zich rechtstreeks richten op de landbouwer en/of het landbouwbedrijf.

Professionalisering van het landbouwondernemerschap en stimuleren van duurzame ontwikkeling staan hierbij centraal. Ook diverse stimulerende instrumenten van het GLB zijn hieronder vervat.

Het ISE omvat eveneens specifieke steunmaatregelen voor de brede agrovoedingsketen (van toelevering tot afzet).

Daarnaast behelst dit ISE de ondersteuning van centra en verenigingen die rond land- en tuinbouw actief zijn, zoals praktijkcentra, fokkerijverenigingen, verenigingen die lokaal genetisch uitgangsmateriaal in stand houden, etc.

Tenslotte valt ook landbouw in relatie tot nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen hieronder: vb. landbouw-klimaat, landbouw-milieu, landbouw-voeding, landbouw-ruimte,...

2.1. Strategische doelstellingen

In de beleidsnota 2019-2024 Landbouw en Visserij zijn voor dit inhoudelijke structurelement volgende SD's ingeschreven:

- SD1. Met ondernemerschap en innovatie naar een circulair voedselsysteem;
- SD2. Ecosysteemdiensten benutten om klimaatverandering en milieuitdagingen aan te pakken;
- SD3. Innovatie, onderzoek en kennisdoorstroming spelen een sleutelrol.

2.2. Operationele doelstellingen

- OD 1.1 Toegang tot grond

In 2022 werd binnen de Vlaamse meerderheid een principiële akkoord tot actualisering van de pachtwet gesloten, wat met het Vlaams Pachtdecreet van 13 oktober 2023 juridisch werd verankerd.

De centrale doelstelling daarbij was om vanuit de overheid een kader te scheppen waaruit eigenaars en pachters vertrouwen putten om langetermijnpacht-overeenkomsten te sluiten, zonder dat dit bijkomende administratieve lasten genereert.

Via de inwerkingtreding van het Vlaamse Pachtdecreet op 1 november 2023 en het uitvoeringsbesluit op 26 januari 2024 werden o.a. volgende elementen gerealiseerd: het stimuleren van schriftelijke overeenkomsten, transparantie voor perceelseigenaars over wie zich bij de overheid registreert als perceelsgebruiker, de invoering van een 'onweerlegbaar vermoeden inzake het ontvangen van een pensioen', voorkooprecht voorbehouden aan (nog steeds) actieve pachters, mogelijkheden voor eigenaars om hun eigendom na een eerste pachtperiode pachtvrij te verkopen, invoering van het principe van 'veilige koper', voorwaardelijke mogelijkheid tot pachtopzeg voor bebossing van percelen met een planologisch groene bestemming en de oprichting van het Pachtobservatorium.

In het kader van de Vlaamse voedselstrategie werd een voedseldeal geïnitieerd rond de toegang tot grond. Bedoeling is om via samenwerking in een systemische aanpak te komen tot nieuwe initiatieven om de toegang tot grond te faciliteren. In 2022 werd daartoe een groep stakeholders opgericht waarmee eerste ideeën besproken werden. Daarnaast werd in het kader van toegang tot grond steun verleend aan het project 'Landmobiliteit'. Dit project zal via matchmaking tussen stoppende en startende landbouwers de toegang tot grond faciliteren.

- OD 1.2 Ondernemerschap en vakmanschap

Op 1 januari 2023 startte het hervormde Europees GLB voor de periode 2023-2027 met de implementatie van het Vlaamse GLB-SP.

Het GLB draagt er toe bij dat de consument toegang heeft tot betaalbaar, duurzaam geproduceerd voedsel, dat landbouwers aangemoedigd worden om maatschappelijke diensten te leveren en dat inkomens gestabiliseerd worden. Voor de GLB-periode 2023-2027 is 1,65 miljard euro vrijgemaakt voor de verduurzaming van de Vlaamse land- en tuinbouwsector via inkomenssteun voor duurzaamheid en ondersteuning van maatregelen die publieke diensten, samenwerking, innovatie, verjonging en instroom in de sector faciliteren (zie ook OD 1.3, OD 1.4, OD 2.1, OD 2.2, OD 2.3., OD 2.4, OD 2.5).

In 2023 werd ingezet op het informeren van de landbouwers over de nieuwe maatregelen, zowel tijdens de indieningsperiode van de verzamelaanvraag als tijdens de uitvoeringsperiode op het terrein.

Eind 2023 heeft de Europese Commissie (EC) aanpassingen aan de conditionaliteit en verschillende steunvoorwaarden en steunbedragen van verschillende ecoregelingen in het GLB-SP goedgekeurd. Deze wijzigingen hebben tot doel het verbeteren van de praktische werkbaarheid zodat de maatregelen effectiever aansluiten bij de beoogde finaliteit. Deze vereenvoudigingen zijn ingegaan vanaf 1 januari 2024.

In het kader van het Vlaams Relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' werd in 2023 het bodempaspoort verder uitgebouwd. Deze innovatie tool helpt landbouwers in een duurzaam bodembeheer. Sinds september 2023 kunnen landbouwers hun bodempaspoort consulteren en er allerlei gebundelde informatie over hun percelen raadplegen. Bovendien is het bodempaspoort 'mobile first' ontwikkeld, en dus optimaal beschikbaar via de smartphone.

- OD 1.3 Weerbaarheid

Binnen de GLB-maatregelen ter ondersteuning van het Vlaams 'Agricultural Knowledge and Innovation System' (AKIS) wordt ingezet op kennisdeling over diverse verdienmodellen. Er wordt ook specifieke aandacht besteed aan bevordering van de instroom in de sector. In een aantal operationele groepen (EIP) worden innovatieve samenwerkingen uitgewerkt tussen landbouwers en ketenspelers en eventueel andere organisaties. Het accent van de samenwerkingsprojecten lag in 2023 op het samenwerken aan eerlijke prijsvorming en echte prijzen, en op het aanmoedigen van gezonde, duurzame en betaalbare voedingspatronen binnen diverse cateringssessies. Dergelijke opleidingen en projecten zijn cruciaal om landbouwers in de toekomst meer weerbaar te maken tegen crisissen.

Transparantie in de landbouw- en voedselketen is cruciaal voor een goed werkende markt, waardoor marktdeelnemers betere keuzes kunnen maken en een dieper

inzicht krijgen in marktontwikkelingen. Het doel is om landbouwers en andere marktdeelnemers te voorzien van nauwkeurige en actuele marktinformatie. Binnen de agrovoedingsmarkt, met veel kleine aanbieders en weinig grote afnemers van bederfbare producten, is er een kader opgemaakt met focus op verschillende maatregelen. Dit omvat uitzonderingen op mededingingsregels voor erkende producenten- of brancheorganisaties, aanpak van oneerlijke handelspraktijken door federaal initiatief en het verzekeren van markttransparantie voor alle deelnemers. Communicatie via de cijferwebsite van het Departement Landbouw en Visserij en educatie spelen een centrale rol bij het informeren van alle betrokkenen over regelgeving, rechten en het benutten van kansen in een eerlijke en transparante markt.

De agressie van Rusland tegenover Oekraïne leidde begin 2022 voor het eerst sinds lang tot een militair conflict op het Europees continent. De daaropvolgende economische sanctiemaatregelen en verstoring van handelsstromen tussen de lidstaten van de EU en Oekraïne, Rusland en Wit-Rusland hadden ook in 2023 een disruptief effect op de interne markt. Naast de extreme prijsvolatiliteit voor energiebronnen (olie, aardgas), stelden zich problemen op vlak van beschikbaarheid van onder meer plantaardige zaden en oliën, voeders en meststoffen, dewelke leidden tot zeer hoge inputprijzen. Dankzij haar weerbaarheid slaagde onze agrovoedingsketen er in om ten allen tijde voldoende voedselaanbod aan de Vlaamse consument te bieden.

Om de markt te stabiliseren en ondernemingen de mogelijkheid te bieden zich aan te passen aan de situatie werd in 2023 uitvoering gegeven aan de Europese crisismaatregel en 1,8 miljoen euro steun toegekend aan de landbouwsectoren die het hardst getroffen zijn, nl. de appelteelt, de biologische dierlijke sector en producenten van geitenmelk. Naast dit Oekraïne-crisispakket, werden ook meerdere reguliere beleidsmaatregelen geïmplementeerd om de weerbaarheid van Vlaamse landbouwondernemingen te verhogen.

- OD 1.4 Samenwerking

Voedselstrategie: relance en Farm to Fork

Terwijl 2022 in het teken stond van de co-creatieve uitwerking van de Vlaamse voedselstrategie, verschoof de focus in 2023 naar de uitwerking van een na-traject om zo impactvol mogelijk de uitwerking van de Vlaamse voedselstrategie vorm te geven. Dit gebeurde in nauw overleg met de voedselcoalitie (stakeholdersgroep) en het Vlaams netwerk voedselbeleid (beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking).

Concreet leidde dit tot volgende resultaten:

- Een verhoging van de middelen voor VLAIO-landbouwtrajecten met 5 miljoen euro per jaar. De middelen worden geoormerkt in functie van prioritaire thema's uit de Vlaamse voedselstrategie (gelinkt aan deal innovatieve voedselhub);
- Een verhoging van de middelen voor basisonderzoek (FWO) met 5 miljoen euro rond het thema duurzame landbouw- en voedselsystemen (gelinkt aan deal innovatieve voedselhub);
- Extra budget voor de EIP oproep met middelen gekoppeld aan twee voedseldeals m.n. duurzame en gezonde catering en eerlijke prijzen;
- Ad hoc subsidies voor een aantal projecten die de voedseldeals in een stroomversnelling kunnen brengen;
- Een plan van aanpak voor de uitrol en uitwerking van de diverse deals;
- Middelen voor ILVO ter ondersteuning van de Vlaamse voedselstrategie;

- Middelen voor VLAM voor de versterking tussen landbouwer en consument;
- Financiële ondersteuning voor de partnerschappen agro-ecologie en het partnerschap food systems onder Horizon Europe;
- Een burgerwetenschapsproject, gesubsidieerd door VLAIO en gekoppeld aan de voedseldeal omtrent voedselomgevingen.

Daarnaast werd in aanloop naar het Belgische voorzitterschap van de Raad volop ingezet op de voorbereiding van de Open Food Conference. Een driedaagse conferentie die thema's, relevant voor de Vlaamse eiwit- en voedselstrategie, op de Europese politieke agenda wil zetten. Hiervoor werd nauw samengewerkt met het Departement EWI en het Departement DKBUZA. De inzet was 27 verschillende parallelle sessies en uitnodigende plenaire sessies met veel inbreng van beleid, onderzoek, bedrijfswereld en middenveld.

Eiwitstrategie 2021-2030

Binnen de Vlaamse eiwitstrategie 2021-2030, die ondertekend werd door twintig organisaties en partners actief in de agro-voedingsketen, overheid of onderzoek, werden zes strategische thema's vooropgesteld: duurzaam diervoeder, duurzame dierlijke productie, meer plantaardige eiwitten, meer nieuwe eiwitten, meer productdiversiteit en een duurzame eiwitconsumptie.

Terwijl in 2022 een eerste eiwitactieprogramma met 76 acties gelanceerd werd, volgde in 2023 het eerste voortgangsrapport. Dit rapport geeft enerzijds de voortgang weer van de bestaande acties als de nieuwe acties waartoe partners zich engageren, zoals een tweede sensibiliseringscampagne 'Week van de peulvrucht' en nieuwe EIP-, demonstratie- en Vlaanderen circulair-projecten die de eiwittransitie aanmoedigen binnen één of meerdere schakels van de keten. Verschillende van de 19 samenwerkingsprojecten van de projectoproep 'Realisatie eiwitstrategie' zijn ondertussen afgerond. Inhoudelijke projectresultaten worden gedeeld en waar wenselijk verder gezet in vervolgacties van de eiwitpartners.

Daarnaast werden met dit voortgangsrapport concrete én becijferde streefdoelen voor elk van de zes strategische thema's bekendgemaakt. Dit is een participatief proces geweest waar verschillende eiwitpartners aan hebben deelgenomen. Van elk van deze werkgroepen (strategische thema's) is een infofiche publiek beschikbaar met de werkgroepleden, de methodologie en de argumentatie die tot deze doelstellingen hebben geleid.

De voortgang van de doelstellingen zal jaarlijks opgevolgd worden, en in 2026 (mid-term) en 2030 (einde) ook publiekelijk gecommuniceerd worden. De doelstellingen moeten verder mikken dan 'business as usual'.

Sinds 2023 wordt de Vlaamse teelt van eiwitgewassen financieel ondersteund. Hiermee wordt lokale eiwitvoorziening voor mens en dier aangemoedigd. In september 2023 werd voor ongeveer 10.000 ha steun aangevraagd voor de teelt van lokale eiwitgewassen of mengsels met eiwitgewassen.

Daarnaast blijven we ook vanuit onderzoek en de andere GLB-instrumenten aandacht hebben voor het realiseren van de eiwitstrategie en het ondersteunen en sensibiliseren van landbouwers om hun voordeel te putten uit deze eiwittransitie. Zo bleek ook EIP-samenwerking al in 2023 een belangrijk instrument om de nodige samenwerking binnen de eiwitketen aan te zwengelen.

Het Departement Landbouw en Visserij zette zich tot slot samen met meer dan 60 partners ook in voor de Green Deal Eiwitshift op ons bord, die als doel heeft om de verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitten in de Vlaamse consumptie te verbeteren en daarbij kansen voor lokale eiwitconsumptie en innovatie in de keten

te maximaliseren. Via de halfhalfcampagne in 2023 spoorden we mee consumenten aan om meer te kiezen voor plantaardige eiwitbronnen.

Met onze integrale benadering en bijhorende ondersteuning zetten we dus in op zowel productie, transformatie, distributie als consumptie. Hiermee vermijden we de 'kip of ei' discussie en zetten we internationaal mee de toon voor de ontwikkeling van een toekomstgerichte eiwitproductie- en consumptie.

Vlaanderen circulair en bio-economie

De beleidsdomeinen EWI en Omgeving voorzien in een publiek-privaat partnerschap 'Vlaanderen Circulair'. Rond verschillende thema's zijn werkgenda's uitgetekend die samen met stakeholders hun uitvoering kennen.

Voor landbouw zijn de werkgenda's voedselketen, bio-economie en water zeer belangrijk. De werkgenda voedselketen is opgenomen in de Vlaamse voedselstrategie en de prioritaire acties zijn verder uitgewerkt. Ook aan de werkgenda's bio-economie en water is bijgedragen.

Ik zag erop toe dat binnen het landbouwbeleid de beschikbare instrumenten bijdroegen aan de ondersteuning van de Vlaamse bio-economie en de positie van de landbouwers erin.

Voor de werkgenda bio-economie is het overkoepelend kader voor acties vanuit de Vlaamse overheid en de stakeholders bepaald. De uitvoering gebeurt in samenwerking met de Vlaamse onderzoekswereld, bedrijfswereld, landbouworganisaties en de verschillende overheidsdiensten. Het beleidsplan focust structureel op een lange-termijn ontwikkeling van een Vlaamse circulaire bio-economie, hoogwaardige toepassingen van biograndstoffen, en het gebruik van biotechnologische processen.

- OD 1.5 Kwaliteit

Kwaliteit van het uitgangsmateriaal voor voedselproductie

Voor het beleid inzake kwaliteit van de dierlijke productie werd in 2023 uitgekeken naar de aanpassing van de voor de interne markt geharmoniseerde handelsnormen. De besprekingen hierrond op Europees niveau werden afgerond: voor consumptie-eieren resulteerde dit in Verordeningen 2023/2465 en 2023/2466, voor pluimveevlees heeft de EC de tekst nog niet goedgekeurd en zal deze pas voor na de Europese verkiezingen van 2024 zijn.

Inzake de indeling van karkassen werd in 2023 prioriteit gegeven aan de afronding van de ijking van de indelingsmethoden voor geslachte varkens en runderen overeenkomstig de Europese bepalingen terzake. Voor de herijking van de indelingsmethoden voor geslachte varkens, werd in samenwerking met de Cel Begeleiding Karkasclassificatie (CBKc van UGent) en de Interprofessionele Vereniging van het Belgisch Vlees (IVB vzw) de effectieve test begin 2023 uitgevoerd en werd de administratieve verwerking ervan eind 2023 afgerond. Er werden 9 nieuwe of hernieuwde indelingsmethoden erkend. Voor de ijking van de indelingsmethode voor geslachte runderen, werd in 2023 de volledige procedure tot erkenning van de geautomatiseerde indelingsmethode VBS 2000 doorlopen en werd deze eveneens vastgelegd in een erkenningsbesluit. De effectieve ondertekening van het erkenningsbesluit werd begin 2024 afgerond.

Het beleid inzake de plantengezondheid van het plantaardig teeltmateriaal, zoals goedgekeurd in december 2022, werd in 2023 verder uitgerold .

In 2023 stond het beleid inzake de handel en de certificering van plantaardig teeltmateriaal bijna volledig in het teken van de nieuwe ontwerpverordeningen (PRM, FRM, NGT's) die de EC in juli lanceerde en de inhoudelijke en praktische voorbereidingen van de werkzaamheden in het kader van dit dossier als Belgische voorzitter van de Raad van de Europese Unie in 2024.

Vanwege de ontwikkeling van eigen nieuwe Vlaamse hoprassen en de ontluikende productie van teeltmateriaal van hop in Vlaanderen, werd nieuwe regelgeving uitgewerkt en ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering om de kwaliteit en gezondheid van deze Vlaamse producten in de toekomst te kunnen garanderen. Dit BVR doorliep in 2023 de procedure en werd uiteindelijk begin 2024 door de VR definitief goedgekeurd.

Het belang van de lokale klein- en grootveerassen werd opnieuw benadrukt door de steun aan de werking van het Steunpunt Levend Erfgoed.

Biologische landbouwproductiemethode

In april 2023 werd het nieuwe Strategische plan Biologische Landbouw 2023-2027 gelanceerd. Het voorbereidend traject startte reeds in 2022 via de organisatie van verschillende workshops, bevragingen en expertgroepen, zowel voor landbouwers, ketenspelers, als andere belanghebbenden en streefde naar een brede gedragenheid bij de stakeholders en zette zich in 2023 door met het synthetiseren en formuleren van al deze bevindingen in een nieuwe tekst met nieuwe speerpunten voor de volgende vijf jaar. Het resultaat is een actieplan dat 5 Vlaamse ambities op maat vooropstelt: 5% landbouwareaal, 5% omzetwaarde van de biologische dierlijke productie, 5% biolandbouwers, 5% biolandbouwbedrijven, 5% bioconsumptie en 5% in de overheids catering. Via het strategisch plan zetten we dan ook blijvend in op een constructieve samenwerking tussen het Vlaamse overheid, BioForum, Boerenbond, ABS en VLAM. Niet te vergeten, er is ook steeds betere afstemming met onderzoek (CCBT en LLAEBIO) en met de keten via Fevia en Comeos.

Ook binnen het GLB werden vanaf 2023 meer middelen voorzien voor bio: voor omschakeling, en eenvoudige intekening op ecoregelingen en agromilieu- en klimaatmaatregelen, naast de bestaande tegemoetkoming voor de certificeringskosten.

Met de steunmaatregelen in het kader van de bedrijfsadvisering in de biologische landbouw, konden gangbare landbouwers en land- en tuinbouwscholen en biolandbouwers ook in 2023 genieten van gesubsidieerde advisering door erkende adviseurs. Dit systeem werd echter het voorbije jaar geïntegreerd in het nieuwe AKIS en zal vanaf 2024 niet apart blijven bestaan. Opdat biolandbouwers vlot hun producten zouden kunnen afzetten, is het eveneens nodig de bioketen verder te ontwikkelen en de consument te sensibiliseren. Ik bleef dus zowel Bio zoekt Keten, BioForum als VLAM financieel ondersteunen om hieraan te werken. Ook het biolandbouwonderzoek kreeg opnieuw steun: de oproep resulteerde in twee nieuwe projecten die van start konden gaan.

Kwaliteits- en oorsprongsgarantie

Op vlak van agrovoedingsproducten met een gegarandeerde oorsprong en kwaliteit, blijkt een licht groeiende interesse in Vlaanderen voor het behalen van een Europees kwaliteitslabel voor een oorsprongsbenaming of traditionele specialiteit. Ook in 2023 zetten we als Vlaamse overheid in op de ondersteuning van de sector bij de opmaak en opvolging van deze dossiers, met speciale aandacht voor alle inspanningen met het oog op het behalen van de erkenning voor het dossier van de 'Limburgse vlaai'. Daarnaast werden de Europese regels voor deze

kwaliteitssystemen van levensmiddelen, landbouwproducten, wijnen en gedistilleerde dranken in 2023 volledig herzien en werden hiervoor de Raadswerkzaamheden van dichtbij opgevolgd.

- OD 2.1 Klimaat

Via het VLIF werd de penetratiegraad van marktklare innovaties en technieken die leiden tot een vermindering van de uitstoot van broeikassen, verder verhoogd. Het gaat om investeringen die de emissies uit mestopslag, mestmanagement en bodem verminderen evenals om investeringen in energiebesparing en hernieuwbare energie.

Naast het reguliere VLIF-instrument werd tevens een projectoproep 'VLIF-innovatiesteun' gelanceerd. Daarbij konden projecten die innovaties voor het eerst toepassen in praktijkomstandigheden meedingen naar steun.

We werkten samen met de sector verder aan de uitvoering van het convenant enterische emissies rundvee. Er werd in 2023 een bijkomende maatregel uitgewerkt en goedgekeurd. Dit brengt het totaal aantal maatregelen die toegepast kunnen worden inmiddels op 16.

Daarnaast zoeken we verder naar bijkomende maatregelen zodat er ondernemingskeuzes zijn voor de diverse veehouderijsystemen en bedrijfsvoeringen in Vlaanderen. Er werden stappen gezet in de uitwerking en uitrol van concrete maatregelen naar de brede sector aan de hand van onder meer de ecoregeling voor methaanreducerende voedermaatregelen in het Vlaams GLB-SP, waarop 72 pionier-landbouwers intekenden in 2023.

Er werd ook verder ingezet op sensibilisering en communicatie van de werking en de doelstelling van het convenant. Via het Rundveeloket wordt gecommuniceerd over de werking van het convenant en de praktische informatie over het toepassen van de goedgekeurde maatregelen. Daarnaast blijft het Klimrekproject een belangrijk instrument voor de sensibilisering en uitrol van de maatregelen van het convenant, waarbij een klimaatscan wordt uitgevoerd en voorzien wordt in begeleiding van melkveebedrijven bij het nemen van klimaatmaatregelen.

In het GLB-SP zijn diverse maatregelen voorzien die bijdragen aan zorg voor klimaat. Het gaat hierbij om het beschermen van koolstofstocks in lang aanliggend grasland, het verhogen van de koolstofstocks in grasland door aangepast beheer van grasland en de omschakeling naar blijvend grasland. Ook voor bouwland worden stimulerende maatregelen voorzien voor het verhogen van koolstofopslag, telen van gewassen met voordeel voor klimaat, precisielandbouw, boslandbouwsystemen, aangepaste voederrantsoenen, aanleggen van niet-productieve elementen, ...

Bij de uitwerking van het GLB-SP werd ingezet op zowel klimaatmitigatie als -adaptatie via de verschillende instrumenten van het GLB: maatregelen voor C-opslag, aangepaste teelten via de ecoregelingen, niet-productieve investeringen ten behoeve van klimaatadaptatie, stimuleren van agroforestry,...

In het kader van klimaatadaptatie werd een stakeholdertraject opgestart om samen met de sector op zoek te gaan naar mogelijke maatregelen om de landbouw voor te bereiden op een veranderend klimaat. Dit traject zal de basis vormen om tot een breed gedragen en haalbaar actieprogramma voor klimaatadaptatie in de landbouw te komen.

- OD 2.2 Water

In het kader van de blue deal werd aandacht besteed aan hefboom 2 "*Circulair watergebruik als regel*", hefboom 3 "*Landbouw en Natuur als deel van de oplossing*" en hefboom 6 "*Samen investeren in innovatie om ons watersysteem slimmer, robuuster en duurzamer te maken*". En dit via steun voor zowel productieve als niet-productieve investeringen door landbouwondernemingen, zoals bijvoorbeeld hergebruik van water, waterbesparing, versterken van infiltratie en buffering, innovaties op vlak van waterbesparingstechnieken, enz.

De projectoproep Hergebruik Restwater (VV030) droeg bij tot het aanpakken van de uitdagingen rond toenemende waterbehoefte en dalende waterbeschikbaarheid door in te zetten op duurzaam circulair watergebruik. In kader van deze oproep werden 2 projecten geselecteerd die bijdragen tot het verhoogd aanwenden van alternatieve waterbronnen in de land- en tuinbouwsector, met name : '*Betonwater voor irrigatie*' en '*Agrafresh – Stockage en optimaal hergebruik van gezuiverd afvalwater van een groente verwerkend bedrijf voor zowel intern gebruik als het ter beschikking stellen aan landbouwers*'.

Daarnaast worden ook volgende initiatieven voor Land- en tuinbouw gefinancierd vanuit VV030:

- Project Klimrek T (Klimaatmaatregelen, slim waterbeheer met economische kansen op het tuinbouwbedrijf). Het project werd opgestart in 2023. Er werden eerste stappen gezet voor het uitwerken van de systeemanalyse aan de hand van focusgroepen. Verder werden een aantal pilootbedrijven geïdentificeerd. Met het project wil men komen tot een bedrijfsspecifiek verduurzamingstraject en een tool die kan aangeven welke maatregelen het bedrijf kan nemen op vlak van klimaat of water.
- Project WAVE: Waterverbruik in de Veehouderij. In 2023 werd de precisie-monitoring van drinkwateropname opgestart. In 2024 zal dit aangevuld worden met het onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor Precision Livestock Farming (PLF)-technieken. Verder zal een meetcampagne voor waterbesparing opgestart worden. De intensieve meetcampagne, die in 2023 werd opgestart, zal afgerond worden in 2024.
- Project SOILSTRUCT (Bodem gestructureerd, bodem klimaatrobuust beheerd). In 2023 werd het project opgestart en werden de eerste onderzoeken opgezet. De focus van het onderzoek ligt op het verbeteren van de bodemstructuur en waterbalans aan de hand van (voornamelijk) mulching. Op die manier wordt onderzocht hoe men de bodem meer klimaatrobuust kan maken.
- Overheidsopdracht: studie naar "groenblauwe business modellen voor landbouwers". Begin 2024 werd deze studie afgerond. De studie leverde een onderzoeksrapport op waarin 4 doorsnee bedrijfstypes met hun bedrijfseconomische kenmerken en hun landschappelijke context geselecteerd werden. Bij deze bedrijfstypes werden vervolgens groenblauwe maatregelen toegepast en werd doorgerekend wat de bedrijfseconomische impact van deze maatregelen is.

In kader van andere Vlaamse Veerkrachtprojecten binnen de cluster Blue Deal waren er o.m.:

- pre-ecoregelingen voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op milieu, klimaat of biodiversiteit (met o.a. voor de maatregel 'verhogen van het effectieve organische koolstofgehalte in bouwland via het teeltplan'). In 2023 werd aan alle landbouwers samen die deelnamen aan deze maatregelen een totaal bedrag uitbetaald van 9,4 miljoen euro.

- De uitvoering en opvolging van de projecten in het kader van de projectoproep land- en tuinbouwsector rond samenwerking met betrekking tot ondernemerschap, digitalisering en kennisdeling o.a. voor thema water.
- De uitvoering en opvolging van de 19 projecten in het kader van de relance projectoproep ter 'Realisatie van de Eiwitstrategie' (om het eiwit aanbod in Vlaanderen te verduurzamen (onder andere water- en klimaatvriendelijker maken) en te verbreden). Hierbij werd ook actief ingezet op kennisdeling en netwerking over de projectcoördinatoren heen door het opzetten van een netwerkdag.

Als het lange tijd extreem droog is en er waterschaarste dreigt, zien overheden zich genoodzaakt om waterbesparende maatregelen te nemen. Om zo'n beslissing te funderen werd een hulpmiddel ontwikkeld: [Afwegingskader prioritair watergebruik tijdens droogte en waterschaarste](#) (Vlaamse Milieumaatschappij - VMM). Bij ontwikkeling van het afwegingskader werden verschillende betrokkenen uit allerlei sectoren nauw betrokken.

Een voorbeeld van een mogelijke maatregel is het instellen van een tijdelijk onttrekkingsverbod van oppervlaktewater. Voor land- en tuinbouwers kan dit directe effecten hebben op het bedrijf: minder water beschikbaar voor irrigatie van gewassen en opbrengstverliezen. Deze directe lokale effecten op korte termijn worden nu al in het huidige afwegingskader meegenomen. De keteneffecten en indirecte effecten werden tot dusver nog niet in kaart gebracht (denk maar aan de impact op prijs door kwaliteitsverliezen van landbouwgewassen of impact in de voor- en naketen).

Het Departement Landbouw en Visserij heeft samen met het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie in 2023 een studie besteld om deze keteneffecten en indirecte effecten te bepalen en waar mogelijk te berekenen. De studie door KPMG, VITO en ILVO leverde in 2023 hun eindrapport op: hierin wordt een zeer volledig beeld geschetst van de indirecte impact. Er komen 21 keteneffecten voor landbouw en industrie aan bod die samen met relevante belanghebbenden werden geïdentificeerd en waar mogelijk gekwantificeerd. Het rapport geeft ook aan dat een gedifferentieerde aanpak bij het nemen van waterbesparende maatregelen aangewezen is en roept op tot bilaterale dialoog.

In een volgende stap (in 2024) bekijkt VMM samen met de Vlaamse Waterweg hoe deze resultaten geïntegreerd kunnen worden in het afwegingskader. Door verfijning kunnen de maatschappelijke kosten van een droogtecrisis verder beperkt worden. De studie helpt ook om de socio-economische impact van waterbesparende maatregelen beter te begrijpen, en toont ons hoe we beter kunnen sensibiliseren over mogelijke gevolgen van droogte en de bewustwording kunnen aanscherpen.

- OD 2.3 Bodem

In 2023 werd het bodempaspoort verder ontwikkeld wat resulteerde in de lancering ervan in september 2023. Dit instrument laat de landbouwers toe om gebundelde kennis over de bodem/bodemdata van zijn percelen op een gebruiksvriendelijke manier te consulteren. Met de ecoregelingen 'het actief gebruik van bodempaspoort' en 'verhogen organische koolstofgehalte van bouwland - streefzone' uit het GLB-SP voert de Vlaamse overheid bovendien stimulerend beleid om het bodempaspoort ook te gebruiken op weg naar een betere bodemkwaliteit.

Ook heel wat andere ecoregelingen uit het GLB-SP dragen bij aan de bodemkwaliteit (organische koolstof, precisielandbouw, ecoteelten,...) (verhogen

van organische koolstof in bouwland, erosiebestrijdende en bodemverbeterende technieken, , (omschakeling naar) biologische landbouw, mechanische onkruidbestrijding, onderhoud van boslandbouwsystemen, precisielandbouw overlap vermijden voor minerale meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen en plaats specifiek bekalken, aanleg van bufferstroken, inzaai van biodiversiteitsvriendelijke of klimaatbestendige teelten, vruchtafwisseling met vlinderbloemigen, ...).

In het kader van de EU bodemstrategie voor 2030 heeft de EC een voorstel van Soil Health Law gelanceerd met voorwaarden rond monitoring van de bodem, goede bodemcondities en regels voor duurzaam bodembeheer en herstel. Deze ontwerpverplichting wordt nu op Europees niveau verder besproken.

In de context van het LIFE-project CarbonCounts leverden ILVO en het Departement Landbouw en Visserij een roadmap af waarin de randvoorwaarden en acties worden gepresenteerd die nodig zijn voor de opschaling van carbon farming in Vlaanderen. Concreet wordt voorgesteld een Vlaams Carbon Farming Actieplatform op te richten, waarin de diverse groepen belanghebbenden vertegenwoordigd zijn. Binnen het voorgestelde platform zijn drie netwerken actief: een navigatienetwerk, een MRV-netwerk en een financieel netwerk. Het platform en de netwerken ondersteunen de uitwisseling en bundeling van informatie en organiseren de samenwerking zodat versnippering van inspanningen en middelen vermeden wordt. Als aftrap werd op 6 november 2023 een discussieforum 'Carbon farming in Vlaanderen' georganiseerd in Brussel, waaraan 83 mensen die in totaal 46 organisaties en bedrijven vertegenwoordigden, hebben deelgenomen. Op die dag werd het enthousiasme van de diverse partijen en de nood voor het oprichten van een Vlaams Carbon Farming Actieplatform bevestigd. In de overgang naar een circulaire economie hebben reststromen van voedsel en biomassa veel te bieden.

Het actieplan 'Voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair 2021-2025' moet het voedselverlies in Vlaanderen verder beperken en meer duurzame (her)gebruiksmogelijkheden creëren voor o.a. voedselreststromen. Tegen 2025 zou het voedselverlies met 30 procent moeten dalen in vergelijking met 2015. In 2023 werd het actieplan verder uitgerold door OVAM en Departement Landbouw en Visserij in nauwe samenwerking met stakeholders uit agrovoedingsketen, onderzoek en beleid. Er verscheen in 2023 een uitgebreide monitoring van de hoeveelheden-bestemmingen van voedselverliezen en nevenstromen in de hele keten, aangevuld met een voortgangsrapport over de lopende acties uit het actieplan. De Kostwinners, de versterkte samenwerking tussen de partners van het actieplan, lanceerden naar aanleiding van de internationale dag tegen voedselverlies een ChatGPT-toepassing die recepten voorstelt op basis van wat je nog liggen hebt in je koelkast of voorraadkast. Op het Food Waste Fest, de jaarlijkse afspraak voor wie strijdt tegen voedselverlies, georganiseerd door FoodWin in samenwerking met de Vlaamse overheid, stond voedselverspilling bij de consument centraal.

- OD 2.4 Emissies

Via het VLIF werd de penetratiegraad van investeringen en technieken die leiden tot een vermindering van diverse types emissies, verder verhoogd.

Het Departement Landbouw en Visserij stelde daarnaast zijn expertise ter beschikking tijdens het voorbereidingstraject van een nieuw vergunningenkader (PAS), een vrijwillige stopzettingsregeling voor varkenshouders evenals van het Vlaams Mestactieplan.

- OD 2.5 Biodiversiteit

Via zowel areaalgebonden als bedrijfsgebonden steunmaatregelen werden in 2023 landbouwers ondersteund die inspanningen leveren om de biodiversiteit te verhogen.

Dit betreffen onder meer vergroeningsmaatregelen die een verplicht onderdeel vormen van de rechtstreekse betalingen, randvoorwaarden die nageleefd moeten door deelnemers aan areaalgebonden GLB-maatregelen, evenals vrijwillige agromilieumaatregelen, ecoregelingen en steun voor niet-productieve investeringen op landbouwbedrijven. De VLIF-overheidssteunintensiteit voor biodiversiteitsinvesteringen is hoger dan de steunintensiteit voor duurzame productieve investeringen.

- OD 2.6 Energie

Het advies- en begeleidingsproject Enerpedia 4.0 werd in 2023 verdergezet en gefinancierd vanuit het Vlaams Klimaatfonds. Dit initiatief heeft als doel om via advies en begeleiding, en op basis van een geïntegreerde aanpak, een aanzet te geven tot de ontwikkeling van concrete en haalbare technologieconcepten op individuele land- en tuinbouwbedrijven met een directe en substantiële impact op het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, zowel op vlak van energiebesparing als hernieuwbare energie. Het project is opgestart in 2021 en loopt over een periode van vijf jaar. Het wordt uitgevoerd door een consortium van 13 landbouwpraktijkcentra, kenniscentra en adviesdiensten en focust op al de deelsectoren. Via de website Enerpedia wordt technische info breed ter beschikking gesteld.

In 2023 werd de visienota "Op weg naar een klimaatneutralere Vlaamse glastuinbouw 2030-2050, acties voor een nieuwe energietransitie" gepubliceerd. Hierin worden de vereiste acties voor de glastuinbouw sector op korte, middellange en lange termijn geformuleerd. Er wordt een meersporen aanpak gehanteerd gebaseerd op het denkkader van de Trias Energetica dat steunt op de drie pijlers: (1) de energievraag beperken, (2) duurzame energiebronnen gebruiken en (3) fossiele brandstoffen efficiënt gebruiken.

- OD 2.7 Een sterk plattelandsbeleid

In juni 2023 heeft het Vlaams Ruraal Netwerk een netwerkmoment georganiseerd waar verschillende actoren uit de landbouwsector, uit de zorgsector en uit het brede middenveld met elkaar in dialoog zijn gegaan en ervaringen hebben uitgedeeld rond een aantal lopende en nieuwe acties om het welbevinden van de landbouwer te ondersteunen. Door het jaarlijks herhalen van een netwerkmoment wordt een netwerk uitgebouwd van organisaties die samen willen werken aan het versterken van het welbevinden van de landbouwer.

Vzw Boeren op een Kruispunt is een hulporganisatie voor alle Vlaamse boeren en tuinders met een vraag voor hulp en ondersteuning. Deze organisatie heeft tot doel om alle Vlaamse land- en tuinbouwers te begeleiden bij financiële, economische, psychologische, technische of sociale problemen. Ook in 2023 werd de generieke subsidiëring van deze vzw verdergezet. Ook werd een bijkomende projectfinanciering voor 2022-2024 voorzien voor de tijdelijk versterking van de vzw om te kunnen tegemoetkomen aan de stijging van het aantal vragen tot ondersteuning, voornamelijk als gevolg van de stikstofproblematiek.

- OD 3.1 Onderzoek

In 2023 werden de eerste calls voorbereid of gelanceerd van de drie partnerschappen (onder Horizon Europe) die we vanuit het platform voor landbouw- en voedingsonderzoek opvolgen met name agro-ecologie, food systems en data of agriculture. Voor het partnerschap food systems en agro-ecologie wordt ook een sterke link gelegd met de deals uit de Vlaamse voedselstrategie. De thematisering van de geormerkte extra middelen voor landbouwtrajecten werd besproken binnen het platform.

De activiteiten onder het platform gebeuren in nauw overleg met de collega's van VLAIO en dept. EWI die betrokken zijn bij de beleidsvoorbereidende EU werkgroepen (dept. EWI) en de uitvoering van de oproepen (VLAIO).

Het platform voor landbouw- en voedingsonderzoek zet nog sterker in op de wisselwerking tussen beleid, praktijk en onderzoek. Zo werd actief actie ondernomen om de noden van de landbouwsector beter te laten doorstromen naar de onderzoekswereld.

- OD 3.2 Innovatie in de land- en tuinbouw

In 2023 werden projectoproepen gelanceerd voor operationele groepen in het kader van het European Innovation Partnership (EIP), demonstratieprojecten en de VLIF-projectsteun voor innovatie.

- Er werden 82 EIP-projecten aangevraagd waarvan aan 22 steun werd verleend voor een totaal bedrag van 2.200.000 euro.
- Er werd een thematische oproep gedaan voor het indienen van demonstratieprojecten. Er werd aan 10 van de 30 aangevraagde projecten een subsidie toegekend. De totaal toegekende subsidie bedraagt 969.000 euro. De projecten dragen bij aan het verminderen van de impact van landbouw op het klimaat (mitigatie) en het aanpassen aan de gevolgen van het wijzigende klimaat (adaptatie).
- Naar aanleiding van de oproep voor 'VLIF-projectsteun voor innovaties in de landbouw' dienden 22 landbouwers een steunaanvraag in. De subsidie biedt hen de kans om een innovatief investeringsproject te realiseren. Aan 14 projecten werd een subsidie toegekend voor in totaal 2.260.000 euro (50% steun op het investeringsbedrag). Deze projecten behandelen zeer diverse thema's zoals alternatieve onkruidbestrijdingsmachines, dierenwelzijn, automatisering en emissiereductie. De doorstroming van onderzoeksresultaten naar de praktijk werd in 2023 ondersteund via oproepen voor demonstratieprojecten en investeringssteun in de omkaderingssector van land- en tuinbouw.

- OD 3.3 Klantgerichte en innovatieve overheid

De cijferwebsite met relevante data en trends voor de Vlaamse landbouw en visserij werd in 2023 verder geactualiseerd en uitgebreid. Door de opmaak van het Landbouwrapport (LARA 2024) en het Visserijrapport (VIRA 2024) lag de focus voor de cijferwebsite voornamelijk op actualiseren van de bestaande inhoud. Zo werd in de loop van 2023 bijna 85% van alle indicatoren minstens één keer geactualiseerd. Ook werden er een tiental nieuwe indicatoren toegevoegd.

Daarnaast worden de marktprijzen en productiegegevens van enkele tientallen landbouw- en visserijproducten wekelijks of maandelijks aangevuld. De open datasets werden meermaals aangevuld met actuelere data en de analysetools (op basis van deze open data) die op de website worden aangeboden, werden aangepast om nog gebruiksvriendelijker te zijn.

In 2022 werd ook gestart met een heerlijk helder-project voor de uitgaande communicatie. Brieven, rapporten, automatische meldingen die uit toepassingen lopen... deze worden allemaal gescreend op 'heerlijk helder' taalgebruik en een logische, duidelijke structuur. Hierdoor werken we mee aan het verbeteren van overheidscommunicatie (beleidsdomeinoverschrijdend project) én helpen we onze klanten om ons beter te verstaan. We behaalden 100% van onze doelstelling (386 documenten) en nazicht op heerlijk helder-taalgebruik zit ondertussen ingebakken in de reguliere communicatiewerking (taalnazicht van uitgaande communicatie).

In het kader van de transparantie werd de vereiste data voor integratie in het Vlaamse subsidieregister ter beschikking gesteld en werd de rationale achter de betrokken overheidssteunregelingen op een duidelijke en laagdrempelige manier geformuleerd in de Vlaamse Interbestuurlijke- Producten en Dienstencatalogus (IPDC).

In 2023 is LV-AgriLens in gebruik genomen. De app kon gebruikt worden voor raadplegen van perceelsinformatie op het veld, zoals bijvoorbeeld welke afstand van de waterloop voor bemesting of gewasbescherming gerespecteerd moet worden, informatie die tot dan moeilijk te raadplegen was. De app is ook een eerste maal gebruikt om in het kader van perceelsmonitoring en controles ter plaatse van de premieaantregelen uit het nieuwe GLB, bewijs op te vragen bij de landbouwer waarbij de exacte locatie en tijdstip van de foto onwispigbaar aan de foto werd toegevoegd.

2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

LAND- EN TUINBOUW, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	AO		TO		LO	
2023	1e BA	BU	1e BA	BU	1e BA	BU
ESR-ontvangsten OW	0	0	2 107	1 621	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL,OP, andere	20 000	6 089	0	0	0	0
Totaal	20 000	6 089	2 107	1 621	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Toelichting: zie betrokken middelenartikelen

LAND- EN TUINBOUW, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	41.804	45.753	41.230	42.874	61.165	54.842
Toelagen IS	59.084	38.227	38.103	43.201	38.699	38.512
Overige LE, PA, andere	20.000	20.000	5.565	20.000	20.000	5.565
Totaal	120.888	103.980	84.898	106.075	119.864	98.919

Inhoudelijke toelichting:

Toelichting bij de evolutie van 1^e BA en 1^e BA-JR met vermelding van het VAK en VEK wordt beschreven bij de betrokken begrotingsartikelen.

Eenzijds is er een verschil in samenstelling van de gegevens van 1^e BA en 1^e BA-JR, en anderzijds zijn er meerdere inkomende en uitgaande herverdelingen geweest in de loop van 2023.

2.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

KB0-9KDBABA-OL – UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit is een louter technisch artikel om boekingen te kunnen doen in overeenstemming met het boekhoudschema dat werd uitgewerkt voor de verrichtingen op de orderekening van het Vlaams betaalorgaan. Dit teneinde in Orafin op kwartaalbasis een correcte boekhoudkundige weergave van deze transacties te bekomen.

Hiertoe moet een OL- (middelen) en LE- (uitgaven) artikel gebruikt worden om de tijdelijke zekerheden in het kader van certificaten voor in- en uitvoer van landbouwproducten correct te kunnen boeken.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	20.000	0	0
BU	6.089	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering 2023 op dit louter technisch artikel bedroeg 6.088.845 euro.

KB0-9KDBTBC-OW – FONDS GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit zijn de ontvangsten in het kader van het Fonds Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, opgericht bij artikel 34 van het decreet van 29 juni 2007 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2007.

Hiermee worden aan het fonds toegewezen:

- Het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden bij inbreuken op de randvoorwaarden;
- Het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden bij andere vastgestelde onregelmatigheden;
- Het gedeelte van de verschuldigde superheffing in de zuivelsector dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden;
- Bij debiteuren superheffing geïnde intresten;
- Bij debiteuren geïnde nalatigheidsintresten die betrekking hebben op het Vlaams aandeel van de teruggevorderde schuld;
- Bij debiteuren gerecupereerde gerechtskosten;
- Toevallige ontvangsten in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;
- Het gedeelte van de verschuldigde suikerheffingen dat het Vlaams Betaalorgaan mag inhouden;
- Bij debiteuren verbeurdverklaarde waarborgen waarbij de opbrengst voor het Vlaams Betaalorgaan is.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor uitgavenartikel KB0-1KDX4BC-WT.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	500	0
BU	0	386	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten liggen wat lager dan de geraamde ontvangsten.

KB0-9KDBTBD-OW – FONDS VOOR HET LANDBOUWINFORMATIENETWERK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Inkomsten van het Informatienetwerk Landbouwboekhoudingen (ILB) in het kader van de uitvoering van het Lambermontakkoord. Het Fonds voor het Landbouwinformatienetwerk werd opgericht via het programmadecreet 2005.

Het boekhoudnet van het Departement Landbouw en Visserij beschikt over een uitgebreid netwerk van land- en tuinbouwboekhoudingen. Op basis van het selectieplan voor de EU worden de gegevens van de bedrijven overgedragen aan het ILB van de EC.

De inkomsten zijn afhankelijk van het aantal opgeleverde boekhoudingen en het tarief dat door de EC betaald wordt per boekhouding.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor uitgavenartikel KB0-1KDX4BD-WT.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	96	0
BU	0	113	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten liggen in lijn met de geraamde ontvangsten.

KB0-9KDBTBF-OW – VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Wettelijke basis: het decreet van 19 mei 2006 betreffende de oprichting en de werking van het Fonds voor Landbouw en Visserij.

Inkomsten land- en tuinbouw:

- Besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2022 tot vaststelling van de retributies voor de toelating of registratie van rassen van land- en tuinbouwgewassen, voor de uitoefening van bepaalde beroepen in de sector van het plantaardige teeltmateriaal, voor de keuring en controle van dat materiaal en voor de keuring en controle bij de productie van hop en hopproducten;
- Koninklijk besluit van 13 februari 2006 houdende vaststelling van de retributies betreffende de taken toevertrouwd aan de Gewesten door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.
- Besluit van de Vlaamse Regering van 3 december 2010 betreffende de certificering van hop en hopproducten.

De toegewezen ontvangsten zijn bestemd voor de uitgavenartikelen KB0-1KAB4ZY-LO, KB0-1KDB4BF-WT en KB0-1KDB4BV-IS.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
2023	AO	TO	LO
1e BA	0	1.511	0
BU	0	1.122	0

Inhoudelijke toelichting:

De ontvangsten zijn lager dan geraamd door onder meer:

- Voor rassenlijsten: minder aanmeldingen en meer vroegtijdige stopzettingen beproevingen of schrappingen van de rassenlijst dan verwacht;
- Voor teeltmateriaal pootaardappelen: minder ingeschreven oppervlaktes van vermeerderingspercelen dan verwacht en dus ook minder

veldkeuringen en partijkeuringen dan verwacht (en al deze aspecten worden in retributies aangerekend).

Uitgaven

KB0-1KDB2BA-LE - UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit is een louter technisch artikel om boekingen te kunnen doen in overeenstemming met het boekhoudschema dat werd uitgewerkt voor de verrichtingen op de orderekening van het Vlaams betaalorgaan. Dit teneinde in Orafin op kwartaalbasis een correcte boekhoudkundige weergave van deze transacties te bekomen.

Hiertoe is een OL- (middelen) en LE- (uitgaven) artikel voorzien om de tijdelijke zekerheden in het kader van certificaten voor in- en uitvoer van landbouwproducten correct te kunnen boeken.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	20.000	20.000	5.565	20.000	20.000	5.565

Inhoudelijke toelichting:

De uitvoering 2023 op dit louter technisch artikel bedroeg 5.564.748 euro.

KB0-1KDB2BA-WT - UITVOERING GBCS EN ERKENNING VLAAMS BETAALORGAAN

Korte inhoud begrotingsartikel:

ICT is voor het Departement Landbouw en Visserij en meer in het bijzonder voor het Vlaams betaalorgaan strategisch en bedrijfskritisch.

De Europese Unie verplicht alle lidstaten om de bestaande en nieuwe premiestelsels te beheren via een informatiesysteem, het GBCS (Geïntegreerd Beheers- en Controlesysteem). Dit systeem, het basisinstrument voor de realisatie van het geheel van de strategische doelstellingen van het betaalorgaan, is een superset van onderling verbonden databanken en informatiesystemen.

Ten gevolge van de steeds wijzigende Europese regelgeving moet het GBCS continu aangepast worden. Het Vlaams betaalorgaan verzekert dus ook in 2023 de continuïteit voor de correcte, tijdige en efficiënte uitvoering van de bestaande EU-interventies. Om de bedragen tijdig en correct te kunnen berekenen, uitbetalen en boeken is een tijdige opmaak, verzending en verwerking van de jaarlijkse verzamelaanvraag van cruciaal belang evenals de ontwikkeling van nieuwe en het

onderhoud van bestaande ICT-toepassingen (e-Loket, Iden .NET, ABS, VLIF,...) die dit ganse proces ondersteunen.

Op 1 januari 2023 startte de EU met een nieuwe programmaperiode van het GLB naar aanleiding waarvan de ICT-toepassingen verder fundamenteel herwerkt moeten worden. De EC kijkt hier nauwlettend op toe en bij niet-conforme of niet-tijdige betaling van de premies en steun aan de landbouwers worden zware financiële sancties opgelegd aan de lidstaat.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	11.396	11.396	11.372	11.396	13.546	13.355

Inhoudelijke toelichting:

Aan VEK-zijde is de kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR het gevolg van herverdelingen:

- vanuit ISE A naar dit artikel ten belope van 800.000 euro
- binnen ISE B naar dit artikel ten belope van 1.350.000 euro.

Het krediet werd nagenoeg volledig benut en is aangewend voor initiatieven voorzien in het GBCS- en ICT-stuurplan van het Departement Landbouw en Visserij.

KB0-1KDB2BJ-WT – TEGEMOETKOMINGEN LAND- EN TUINBOUW IN HET KADER VAN CORONA

Korte inhoud begrotingsartikel:

In 2020 werd uit het Vlaams noodfonds (CB0-1CBG2AB-PR) 35 miljoen euro overgeheveld voor de sierteelt- en de aardappelsector. Beide sectoren waren zwaar getroffen door de coronacrisis. In 2021 zijn de resterende kredieten ingezet om de moeilijke situatie in de varkenssector te verlichten.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	1.434	1.434	1.434

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 hadden de uitgaven betrekking op de vereffening volgens de aanrekenregels van het VCO voor twee dossiers uit 2021, nl.

- Subsidie voor het project BEPORK van Belpork vzw ter ondersteuning van de varkenshouders om de uitdagingen op het vlak van castratie en de uitrol

van een nieuwe dierenwelzijnslastenboek, met aandacht voor de problematiek van het staart couperen aan te gaan.

- Een subsidie voor vzw VLAM om de varkenshouders te ondersteunen met een promotieplan om de positie van deze sector te versterken in binnen- en buitenland, met de focus op de volledige karkasverwaarding.

KB0-1KDB2BK-WT – RENDAC-SUBSIDIES

Korte inhoud begrotingsartikel:

De jaarlijkse tussenkomst in de ophalings- en verwerkingskosten van Rendac (zowel bij professionele landbouwbedrijven als particulieren) wordt sinds 2022 niet langer vanuit OVAM voorzien, maar vanuit de bevoegdheid Landbouw.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	8.800	8.800	8.800	8.800	8.800	8.800

Inhoudelijke toelichting:

Het krediet werd volledig benut en is aangewend zoals voorzien.

KB0-1KDB4BB-WT – TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit krediet is bestemd om ontvangsten terug te kunnen aanwenden voor de subsidiëring van opleidingsinitiatieven in de landbouw.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	301	114	0	301	0

Inhoudelijke toelichting:

Het budget 1^e BA heeft betrekking op de geraamde benodigde kredieten in 2023. Het budget 1^e BA-JR heeft betrekking op reële toegewezen ontvangsten 2023 vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Vandaar een verschil van 301.000 euro in VAK en VEK.

In kader van de oproep 2023 voor demonstratieprojecten werden twee van de geselecteerde projecten op dit artikel aangerekend.

KB0-1KDB4BC-WT – FONDS GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Wettelijke basis: art. 34 van het programmadecreet van 29 juni 2007.

Door het fonds toegestane uitgaven:

- Betalingen die niet voor communautaire financiering in aanmerking komen door overschrijding van betalingstermijnen of plafonds;
- Betalingen waarvoor communautaire financiering wordt geweigerd in het kader van de conformiteitsgoedkeuring;
- Het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan moet dragen van niet binnen een bepaalde periode plaatsgevonden invorderingen;
- Financiering van door de EC toegestane maatregelen waarvoor de door het Vlaams Betaalorgaan ingehouden superheffing mag worden aangewend;
- Gerechtskosten en nalatigheidsintresten bij juridische geschillen aan de tegenpartij te betalen;
- Teruggave van het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mocht inhouden bij vastgestelde onregelmatigheden als de betrokkene na bezwaarschrift niet meer hoeft terug te betalen;
- Teruggave van het gedeelte dat het Vlaams Betaalorgaan mocht inhouden bij inbreuken op de randvoorwaarden als de betrokkene na bezwaarschrift niet meer hoeft terug te betalen;
- Teruggave van bij debiteuren geïnde intresten op het Vlaams aandeel als de betrokkene na bezwaarschrift niet meer hoeft terug te betalen;
- Uitgaven in het kader van de optimalisering van de werking van het Vlaams Betaalorgaan.

Dit begrotingsartikel is gekoppeld aan het middelenartikel KB0-9KDXTBC-OW.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	500	1.287	687	500	1.315	485

Inhoudelijke toelichting:

Het budget 1^e BA heeft betrekking op de geraamde benodigde kredieten in 2023. Het budget 1^e BA-JR heeft betrekking op reële toegewezen ontvangsten 2023 vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Vandaar een verschil van 787.000 euro in VAK en 815.000 euro in VEK.

In 2023 werden hoofdzakelijk (IT-)uitgaven gedaan in kader van de optimalisering van de werking van het Vlaams Betaalorgaan.

KB0-1KDB4BD-WT – FONDS VOOR HET LANDBOUWINFORMATIENETWERK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Fonds voor het Landbouwinformatienetwerk werd opgericht via het programmadecreet van 24 december 2004. Het Fonds is gemachtigd alle soorten uitgaven te financieren, voor zover deze uitgaven verband houden met de verzameling, analyse en rapportering van de gegevens verzameld in het kader van het Vlaamse Landbouwinformatienetwerk.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	96	402	121	96	402	121

Inhoudelijke toelichting:

Budget 1^e BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2023. Het budget 1^e BA-JR heeft betrekking op reële toegewezen ontvangsten 2023 vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Vandaar een verschil van 306.000 euro in VAK en VEK.

De werkingsmiddelen van het Fonds werden zoals voorzien, aangewend voor het continue onderhoud en het verder optimaliseren van het landbouwmonitoringsnetwerk.

KB0-1KDB4BF-WT – VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel kaderen volgende elementen:

- Algemene werkingskosten
- Exploitatiesubsidies
- Verwerving van overig materieel.

Landbouwsector:

Het betreft verbintenissen op basis van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid.

Bij het programmadecreet BA2022 werd het Vlaams Fonds voor de Landbouw en Visserij uitgebreid met financiering van en voor uitgaven die betrekking hebben op de cofinanciering vanuit het Vlaams Klimaatfonds voor land- en tuinbouw gerelateerde initiatieven

Dit begrotingsartikel is gekoppeld aan het middelenartikel KB0-9KDBTBF-OW en KB0-9KDBTBF-OI.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	723	3.665	341	723	4.789	1.016

Inhoudelijke toelichting:

Budget 1^e BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2023. Bij Budget 1^e BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten 2023 opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Vandaar een verschil van 2.942.000 euro in VAK en 4.066.000 euro in VEK.

De uitgaven hadden betrekking op verbintenissen m.b.t. de uitvoering van rassenproeven en materiaalkost voor de werking van het labo en de certificering/keuring van plantaardig teeltmateriaal.

Ook waren er in 2023 uitgaven voor klimaatfonds-gebonden dossiers, o.m. subsidies voor het verhogen van het effectieve organische koolstofgehalte van bouwland via het teeltplan en subsidies voor de verstrekking van veevoeder met een methaanreducerend effect aan melkvee.

KB0-1KDB4BV-IS – EV ILVO

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft verbintenissen op basis van het decreet van 28 juni 2013 betreffende het landbouw- en visserijbeleid waarbij EV ILVO promotor is.

Dit begrotingsartikel is gekoppeld aan het middelenartikel KB0-9KDBTBF-OW.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	535	658	535	535	882	696

Inhoudelijke toelichting:

Budget 1^e BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2023. Bij Budget 1^e BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten 2023 opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren. Vandaar een verschil van 123.000 euro in VAK en 347.000 euro in VEK.

Aangezien het Departement Landbouw en Visserij niet beschikt over de nodige infrastructuur en logistiek wordt er een beroep gedaan op het EV ILVO voor ondersteuning bij de uitvoering van officiële maatregelen die door de Europese Gemeenschap opgelegd zijn in het kader van het toezicht op de productie en de handel van plantaardig teeltmateriaal.

KB0-1KDB5BW-IS – VLIF

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de toelage en het vastleggingskrediet van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) voorzien.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	58.549	37.013	37.013	42.611	37.013	37.013

Inhoudelijke toelichting:

Voor VOI's categorie A heeft VAK 1^e BA betrekking op de gestemde vastleggingskredieten, terwijl VAK 1^e BA-JR krediet voor vastlegging van de toelage aan VLIF betreft. In se is dit geen kredietevolutie, maar een andere VAK-invulling.

Het gestemde vastleggingskrediet werd in 2023 verminderd met 5.980.000 euro als gevolg van de herverdeling naar KB0-1KDX2BE-WT voor overheveling naar het Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD) in kader van de overheidssteun voor brede weersverzekeringen en het Vlaams rampenfonds.

De toelage werd ook nog door twee herverdelingen gewijzigd:

- herverdeling naar KB0-1KDX2BE-WT voor overheveling naar het VFLD in kader van de overheidssteun voor brede weersverzekeringen en het Vlaams rampenfonds ten belope van 5.980.000 euro
- de herverdeling vanuit de relanceprovisie met 382.000 euro voor VV029 onderdeel 'groene investeringen VLIF (productieve en niet-productieve investeringen)'.

Conform de aanrekenregels van VCO werd de toelage van 37.013.000 euro volledig vastgelegd en vereffend.

Bespreking zie 2.3.2 overige entiteiten onder gezag.

KB0-1KDX2BB-WT – TOELAGEN LAND- EN TUINBOUW

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het artikel omvat een ruime waaier aan subsidies die kaderen binnen het landbouw- en tuinbouwbeleid. Ook subsidies van de Vlaamse Veerkrachtprojecten van landbouw worden deels op dit artikel aangerekend.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	20.289	19.902	19.795	19.925	30.578	29.631

Inhoudelijke toelichting:

Aan VAK-zijde is de kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR het gevolg van herverdelingen:

- vanuit het Vlaams Klimaatfonds naar dit artikel ten belope van 28.000 euro;
- vanuit dit artikel naar een IS-artikel binnen ISE B ten belope van 415.000 euro voor projecten waar EV ILVO begunstigde is.

Aan VEK-zijde is de kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR het gevolg van herverdelingen:

- 11.950.000 euro vanuit de relanceprovisie voor vereffeningen in kader van Vlaamse Veerkracht, meer bepaald voor VV028, VV029, VV030, VV033 en VV107;
- 518.000 euro vanuit de PAS-provisie voor tijdelijke versterking vzw Boeren op een Kruispunt 2022-2024;
- vanuit dit artikel naar andere artikelen binnen ISE B ten belope van 1.415.000 euro en naar apparaatskredieten ten belope van 400.000 euro om conform de aanrekenregels van VCO de nodige vereffeningen te kunnen doen.

Naar analogie van andere jaren werden subsidies toegekend en vereffend voor o.a.

- *Zorgboerderijen*

Hierbij krijgen land- en tuinbouwers een subsidie voor zorgboerderijactiviteiten.

- *Milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden:*

Dit omvat agromilieuklimaatmaatregelen en maatregelen waarvoor het Departement Landbouw en Visserij optreedt als beheersdienst in uitvoering van het PDPO III en het GLB-SP.

- *Subsidie aan Boeren op een Kruispunt vzw*

Jaarlijkse subsidie ter ondersteuning van de werking van de vzw Boeren op een Kruispunt.

In 2022 werd een bijkomende subsidie van 1,42 mio euro toekend voor tijdelijke versterking voor 2022-2024 van Boeren op een Kruispunt met middelen uit de PAS-provisie. In 2023 gebeurden hiervoor vereffeningen.

- *Praktijkcentra land- en tuinbouw, waarschuwingdiensten*

Voor de praktijkcentra plantaardige productie zorgt de structurele ondersteuning door de Vlaamse overheid voor een versterking van de samenhang tussen de onderzoeksprogramma's van de verschillende praktijkcentra. Ook wordt steun voorzien voor het aanbod van waarnemingen- en waarschuwingendiensten in het kader van geïntegreerde gewasbescherming.

- *Subsidies aan fokkerijverenigingen*

Het betreft steun aan fokkersverenigingen erkend in het kader van de verbetering van de kwaliteit van de dieren en de dierlijke producten. Financiële steun wordt ook verleend enerzijds voor het uitvoeren van specifieke taken en anderzijds voor de ondersteuning van de werking van de fokkersvereniging (o.m. rundvee, varkens, paarden en ezels, kleine herkauwers, pluimvee en konijnen, genetische diversiteit). Daarnaast is er sinds 2021 ook een bijkomende subsidie aan Paardenpunt Vlaanderen.

- *Stimulering biologische landbouw*

Om het lokale aanbod van biologische producten te versterken, is een vijfjarig strategisch plan biologische productie (2023-2027) opgemaakt. Het plan voorziet in verschillende ambities en concrete acties die de biologische landbouw en ketenontwikkeling verder moet stimuleren.

Dit plan wordt gedragen in een nauwe samenwerking tussen overheid en de sector- en ketenorganisaties betrokken in bio. De partners ondertekenen een engagementsverklaring om het draagvlak voor de markt- en ketenontwikkeling in de biologische landbouw te vergroten. Naast aandacht voor de productie krijgt ook samenwerking (binnen de sector en in de keten), kennisverspreiding (naar sector én burger), kennisdeling, kennisverwerving (onderzoek) en promotie de nodige aandacht krijgen.

Werden o.m. toegekend in 2023: subsidie aan Bioforum Vlaanderen vzw, projectsubsidies, bedrijfsadviesing, subsidie aan het CCBT;...

- *Demonstratieprojecten*

Jaarlijks wordt een projectoproep gelanceerd in uitvoering van het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 tot toekenning van subsidies voor sensibiliseringsacties om duurzame landbouw te bevorderen.

Voor de oproep 2023 waren het thema: een klimaatrobuuste land- en tuinbouw. Deze dossiers worden in het kader van het GLB-SP gefinancierd met Europese middelen.

- *Operationele groepen EIP (European Innovation Partnerships)*

De subsidie voor operationele groepen kadert binnen het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2023 over de subsidiëring van operationele groepen in het kader van het Europees Innovatiepartnerschap voor productiviteit en duurzaamheid in de landbouw. Dit wordt uitgevoerd via jaarlijkse projectoproepen. Deze dossiers worden in het kader van het GLB-SP gefinancierd met Europese middelen.

Innovatie is mogelijk door het ontwikkelen en testen van nieuwe producten, diensten, processen of technieken (werkwijzen) in projecten van EIP-innovatie. Maar ook de realisatie van innovatieve samenwerkingen tussen landbouwers en/of andere actoren rond economische, ecologische of sociale doelen is mogelijk. Dat kan gaan over nieuwe wijzen van vermarkten, het gezamenlijk realiseren van bepaalde milieudoelstellingen zoals water- of energiebesparing, biodiversiteit, ... Dit kan in projecten van EIP-Samenwerking. Indien de creatie van een nieuw samenwerkingsproject zich nog in een pril stadium bevindt, is er de mogelijkheid om het voorbereidingstraject te ondersteunen onder de vorm van EIP-samenwerking voorbereiding.

In de oproep 2023 kon het onderwerp van het projectvoorstel vrij gekozen worden. Bij het thema EIP-samenwerking werden bijkomend twee subthema's opengesteld in het kader van de voedseldeals: Samen werken aan eerlijke prijsvorming en

echte prijzen; Gezonde, duurzame en betaalbare voedselpatronen aanmoedigen via diverse catering-settings.

- *Allerhande subsidies kaderend in het Vlaamse land- en tuinbouwbeleid*

Voor 2023 waren dit o.m.

- Nationale Boomgaardenstichting
- Ondersteuning sierteeltsector – PCS
- Landbouweducatie
- VLAM – Match making
- Projecten voedseldeals
- Cofinanciering landbouw-gerelateerde Interreg-projecten
- Korte Keten en CSA
- Diverse facultatieve subsidies

- *Landbouwwormingsactiviteiten*

De naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector zijn een onderdeel van het landbouwwormingsbeleid.

De uitgaven kaderen binnen het besluit van de Vlaamse Regering van 4 juni 2004 betreffende de toekenning van subsidies voor naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector. Vanaf 2024 geldt er aangepaste regelgeving voor steun voor landbouwworming.

De vormingsactiviteiten worden medegefinancierd door de EU in het kader van PDPO III en het GLB-SP.

- *Steun voor oprichting van producentenorganisaties*

De uitgave kadert binnen het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2015 betreffende de regels voor steun voor de oprichting van producentenorganisaties. Voor 2023 waren er geen nieuwe dossiers.

De steun voor oprichting van producentenorganisaties wordt medegefinancierd door de EU in het kader van PDPO III.

- *KRATOS/bedrijfsadvies*

KRATOS is een bedrijfsadviesingssysteem waarmee een landbouwer advies kan inwinnen over een reeks vastgelegde onderwerpen. Voor maatregel was enkel nog VEK nodig voor betalingen van lopende dossiers. KRATOS wordt medegefinancierd door de EU in het kader van PDPO III.

- *Diensten voor bedrijfsverzorging*

Dit is een subsidie in kader van het MB van 6 mei 1998 betreffende de toekenning van toelagen aan de diensten voor bedrijfsverzorging.

- *Europese schoolfruit- en schoolmelkregeling*

Dit zijn uitgaven in uitvoering van een Europees wettelijk kader en het besluit van de Vlaamse Regering van 21 april 2017 betreffende de ondersteuning van de verstrekking van groenten, fruit en melk aan leerlingen in onderwijsinstellingen.

- *Vlaams bijenteeltprogramma*

Het Vlaams Bijenteeltprogramma is volledig ingekanteld in het GLB. In uitvoering van het GLB-SP voorziet het Departement Landbouw en Visserij oproepen voor projecten die passen binnen een of meerdere interventies zoals bepaald binnen

het GLB-SP. Voor de periode 2023-2025 zijn in 2023 zeven projecten goedgekeurd.

- *Vlaamse Veerkrachtprojecten*

Landbouw en Visserij is trekker voor zes Vlaamse Veerkracht-projecten:

- VV028 Droogteresistente teelten;
- VV029 Groene investeringen op land- en tuinbouwbedrijven;
- VV030 Hergebruik van restwater;
- VV033 Sensibilisering, opleiding en advisering;
- VV107 Initiatieven vanuit VLAM voor de promotie en afzet van producten, o.a. als gevolg van Brexit;
- VV181 Ondersteuning Oekraïne landbouw en visserij.

In 2023 werden geen nieuwe dossiers meer vastgelegd, maar waren er enkel nog betalingen voor dossiers van voorgaande jaren.

KB0-1KDX2BE-WT – PREMIESUBSIDIE VOOR EEN BREDE WEERSVERZEKERING IN DE LANDBOUWSECTOR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Voor de financiering van premiesubsidie en schadevergoeding door rampenfonds voor rampen erkend vanaf 1 januari 2020 wordt vanaf de 2020 voor maximaal 13 miljoen euro jaarlijks beroep gedaan op het Vlaams Fonds voor Lastendelging. Indien een tekort wordt vastgesteld in een bepaald jaar wordt dit bedrag met maximaal 7 miljoen euro verhoogd afkomstig van de landbouwbegroting. Indien deze middelen niet zouden volstaan in een welbepaald jaar wordt de financiering van het ontbrekende saldo in de Vlaamse Regering besproken. Om het luik m.b.t. de landbouwbegroting te voorzien werd in 2020 een begrotingsartikel gecreëerd.

Dit artikel, waarop geen budget wordt ingeschreven, is voorzien om van hieruit overheveling naar het VFLD te kunnen doen afhankelijk van de noden met een maximum van 7 miljoen euro per jaar. De financiële afhandeling van de dossiers gebeurt immers via het VFLD.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	0	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Zowel aan VAK- als aan VEK-zijde lijkt er geen kredietevolutie of uitvoering in 2023, maar de '0' bij 1^e BA JR en BU is het gevolg van de herverdeling van 5.980.000 euro VAK en 5.980.000 VEK vanuit het VLIF (KB0-1KDB5BW-IS) naar dit artikel. En vervolgens overheveling van 5.980.000 euro VAK en VEK vanuit dit artikel naar het VFLD.

KB0-1KDX2BV-IS – EV ILVO

Korte inhoud begrotingsartikel:

Projecten die worden gesubsidieerd vanuit Landbouw en Visserij met EV ILVO als begunstigde is, worden op dit artikel aangerekend, aangezien dergelijke dossiers via een IS-artikel moeten verlopen en niet via een WT-artikel.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	0	556	555	55	804	803

Inhoudelijke toelichting:

De kredietevolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR voor de vastleggingskredieten is het gevolg van:

- Hervelingen ten belope van 556.000 euro VAK binnen ISE B voor projecten waarvan EV ILVO begunstigde is:
  - o geïntegreerde aanpak van worminfecties bij biologische leghennen
  - o energiek
  - o Methaanreductie van begrazing bij melkvee
  - o DjustConnect.

Om de vereffeningen van 2023 correct te kunnen boeken op het boekjaar 2023 was herverdeling van 65.000 euro VEK nodig. Deze werden overgeheveld binnen ISE B. Voor de VV-projecten werd tevens 684.000 euro herverdeeld vanuit de relanceprovisie.

2.3.2. Overige entiteiten onder gezag

Entiteit: Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) – VOI cat A.

Omschrijving

Het VLIF werd opgericht bij decreet van 22 december 1993 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1994. Het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2015 regelt de taken, het beheer en de werkwijze van het VLIF.

Het VLIF ondersteunt de Vlaamse land- en tuinbouw door duurzame investeringen te stimuleren om de structuur van de land- en tuinbouwbedrijven te verbeteren, hun rendabiliteit te verzekeren en de kostprijs te verminderen.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen volgende maatregelen:

- Land- en tuinbouwers
  - o Overnamesteun voor de jonge landbouwers
  - o Investeringssteun op land- en tuinbouwbedrijf met inbegrip van PAS gerelateerde VLIF investeringen
  - o Steun voor niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf
  - o Steun voor de ontwikkeling van kleine landbouwondernemingen (uitdovend)

- Veranderen van verdienmodel
- Projectsteun voor innovaties in de landbouw
- Steun voor de opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie
- VLIF-waarborgregeling
- Maatregelen voor (groepen van) spelers actief binnen Agrobusinesscomplex (ABC), zoals groepen van landbouwers, (tuinbouw)coöperaties en bedrijven die actief zijn in de verwerking en afzet van landbouwproducten
- VLIF-steun aan de agrovoedingssector
- Maatregelen voor praktijkcentra en vergelijkbare instellingen voor praktijkonderzoek: VLIF-steun voor investeringen in de omkaderingssector.

Hierna volgt de overheidstabel van de ontvangsten en uitgaven 2023 BA t.o.v. uitvoering 2023.

ESR-code	Omschrijving BA	BA 2023 (keuro)	Uitvoering VEK (keuro)
ONTVANGSTEN			
	<i>Hoofdstuk 1: tegemoetkoming van de overheid</i>		
46.10	Toelage KB0-1KDB5BW-IS	37.013	37.013
	<i>Hoofdstuk 2: Opbrengsten als gevolg van het uitvoeren van de statutaire opdracht</i>		
16.11	Waarborgbijdragen	6	0
57.20	Terugbetalingen door ondernemingen	800	102
	<i>Hoofdstuk 4: Overgedragen overschot</i>		
08.21	Overgedragen overschot vorige boekjaren	20.141	20.141
TOTAAL		57.960	57.256
UITGAVEN			
	<i>Hoofdstuk 0: over te dragen saldi</i>		
03.22	Over te dragen overschot van het boekjaar	11.995	19.907
	<i>Hoofdstuk 1: Uitgaven voor orde</i>		
41.10	Inkomensoverdrachten binnen een institutionele groep	0	1.785
	<i>Hoofdstuk 2: Betalingen aan derden als gevolg van het uitvoeren van de statutaire opdracht</i>		
	a) steun aan de land- en tuinbouwers + hun coöperaties		
31.12	Rentesubsidies	2.050	2.041
51.12	Kapitaalpremies	39.410	28.928
51.12	Relance budget 29 : groene investeringen	382	382
51.22	Overige kapitaaloverdrachten aan privébedrijven	0	128
51.12	b) Investeringssteun aan agrovoedingsbedrijven	1.505	1.500
	c) Investeringssteun aan de omkadering van de land- en tuinbouw		
51.12	Aan proeftuinen- en centra	355	438
	d) nieuwe PDPO maatregelen		
51.12	Niet productieve investeringen	350	348
51.12	Projectsteun voor innovatie	847	845
51.12	Ontwikkeling kleine bedrijven	6	6
51.12	Emissiereductie in relatie tot het klimaatfonds	950	948
	e) uitgaven ikv EU-verordeningen 1306/2013 en 1308/2013		
12.11	Aankoop van niet duurzame goederen en diensten	110	0
TOTAAL		57.960	57.256

Ontvangsten

BU Ontvangsten: 57.256 keuro

Hoofdstuk 1: Tegemoetkoming van de overheid: 37.013 keuro

Rubriek 46.10: 37.013 keuro (toelage KB0-1KDX5BW-IS)

De toelage dient voor de betalingen van subsidies die in 2023 en voorgaande jaren zijn toegekend aan de begunstigden. De resterende betalingen gebeuren met het overgedragen saldo 31 december 2023.

Aan het VLIF werd een werkingstoelage van 42.611 keuro toegekend. In de loop van het jaar kwamen er nog extra relancemiddelen (382 keuro) bij, en werden 5.980 keuro aan betaalmiddelen herverdeeld naar andere entiteiten.

Hoofdstuk 2: Opbrengsten als gevolg van het uitvoeren van de statutaire opdracht

Rubrieken 57.20 en 16.11: Verwachte recupereerbare eigen kasontvangsten uit vorderingen van 2023 en vroeger:

Wanneer de land- of tuinbouwer tijdens de referentieperiode niet langer meer voldoet aan de VLIF-voorwaarden, moet deze de uitbetaalde steun gedeeltelijk terugbetalen. De steun tijdens de actieve periode blijft behouden. In deze situatie werd 107,277 keuro aan nieuwe terugvorderingen geboekt (inclusief dubieuze). Er was aan debetzijde een bedrag van 6,237 keuro aan correcties in het boekjaar. Dit zijn gedeeltelijke of volledige annulaties van vorderingen binnen het boekjaar.

Hoofdstuk 6: Overgedragen overschot: 20.141 keuro

Rubriek 08.21: overgedragen overschot vorige boekjaren bedraagt 19.764 keuro

Rubriek 08.21: overgedragen overschot vorige boekjaren - interventie: 2.177 keuro.

Uitgaven

BU Uitgaven: 57.256 keuro

Hoofdstuk 0: Over te dragen saldi: 19.907 keuro

Rubriek 03.22: over te dragen overschot van het boekjaar – interventie: 2.177 keuro

Rubriek 03.22: over te dragen overschot van het boekjaar: 17.730 keuro

Het over te dragen overschot bedraagt 7.912 keuro hoger dan BA2023. De reden ligt voornamelijk in het feit dat er aantal betalingen met Pijler 1 middelen zijn uitgevoerd (zuiver Europese middelen).

Hoofdstuk 1: uitgaven voor orde: 1.785,28 keuro

In uitvoering van diverse ministeriële besluiten werden de niet-vastgelegde (maar wel op de VLIF-rekening ontvangen) bedragen, teruggestort aan het Vlaams Klimaatfonds van het Departement Omgeving.

Hoofdstuk 2: betaling aan derden: 35.564 keuro

I. Maatregelen 100% met Vlaamse middelen gefinancierd

Rentesubsidies (ESR 31.12): 2.041 keuro

Het gaat hier om betalingen van toegekende steun voor aanvragen ingediend vóór 13 mei 2013 inzake investeringen en vóór 1 januari 2015 inzake vestigingen

(overnamesteun). Voor dossiers ingediend vanaf deze datums werd/wordt geen rentesubsidie meer toegekend. De uitbetalingen van rentesubsidie zullen dan ook jaar na jaar geleidelijk afnemen, tot uitdoving in 2025/2026.

Investeringssteun aan de omkadering van de land- en tuinbouw (ESR 51.12): 1.500 keuro

De omkaderingssector omvat hoofdzakelijk proeftuinen en -centra, zowel uit de plantaardige als de dierlijke sector, die een dienstverlenende bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de land- en tuinbouwsector en/of aan de begeleiding van activiteiten op land- en tuinbouwbedrijven. Ook hier wordt er gewerkt met het systeem van oproepen op gestelde tijdstippen en uitbetaling in schijven, na voorlegging van facturen.

Relancemaatregel "groene investeringen in de land- en tuinbouw" (ESR 51.12); 382 keuro

In 2022 werd 4.000 keuro steun aan een aantal water-gerelateerde (productieve en niet-productieve) investeringen vastgelegd met zgn. relancemiddelen (=100% Vlaams). Daarvoor worden de nodige vereffeningskredieten overgedragen naar het VLIF via herverdelingen vanuit het Vlaamse Relanceplan "Vlaamse Veerkracht" (provisie CB0-1CBG2AH-PR) om groene investeringen op land- en tuinbouwbedrijven te stimuleren. Eind 2021 werden drie projectoproepen goedgekeurd : realisatie eiwitstrategie, hergebruik restwater en samenwerking en digitalisering. De eerste betalingen voor de goedgekeurde projecten gebeurden in 2023. Er werd 118 keuro betaald voor productieve investeringen en 264 keuro voor niet-productieve investeringen

II. Maatregelen met Europese cofinanciering i.k.v. het Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO III)

Investerings- en overnamesteun: 28.928 keuro (ESR 51.12);

Kapitaalpremies maken het grootste aandeel uit. Er werd in 2023 voor een 27,6 mio euro aan investeringspremies uitbetaald vanuit de toelage en 116.674 euro in gevolge de eigen ontvangsten. Daarnaast werd ook 1,2 keuro aan overnamesteun uitbetaald.

Niet-productieve investeringen (ESR 51.12): 348 keuro

Bij de niet-productieve investeringen zit er geen tijds kloof tussen de vastlegging en de uitbetaling. Vermits het hier om de realisatie van kleine investeringen/projecten gaat (poelen, hagen, ...) worden deze investeringen direct uitgevoerd en volgt de uitbetaling vrij snel op de vastlegging die gebeurt na het onderzoek van de aanvraag (en indiening facturen). Voor deze maatregel is er een bedrag van 347,89 keuro uitbetaald.

Projectsteun voor innovatie (ESR 51.12): 845 keuro

Voor "Innovatie" werd er 844,53 keuro uitbetaald. Via deze projectsteun wil het VLIF de realisatie van innovatieve investeringen op het vlak van productie, verwerking en afzet van landbouwproducten bevorderen. Er wordt op gestelde tijdstippen (jaarlijks) een oproep gelanceerd en dan kunnen de landbouwers/bedrijven binnen de gegeven termijn een project indienen. Als het project goedgekeurd wordt, kunnen ze tijdens of op het einde van de uitvoering via voorschot- en saldobetalingen een deel van de steun op de uitgevoerde investeringen opvragen (tot maximaal het goedgekeurde bedrag bij goedkeuring van hun project).

Investeringssteun aan agrovoedingsbedrijven (ESR 51.12): 1.500 keuro

Deze maatregel stimuleert investeringen en innovatie in de verwerking en afzet van landbouwproducten die leiden tot:

- Een verhoging van de toegevoegde waarde, de kwaliteit of de voedselveiligheid van landbouwproducten;
- De valorisatie of verminderingen van reststromen in de agrovoedingssector.

Ontwikkeling van kleine ondernemingen (ESR 51.12): 6 keuro

III. Maatregelen gefinancierd vanuit het Vlaams klimaatfonds

Emissiereductie in relatie tot het klimaatfonds: 948 keuro

Van de middelen afkomstig van het Vlaams Klimaatfonds is er in 2023 een bedrag van 948,48 keuro investeringssteun uitbetaald voor steun die werd toegekend vóór 2022. Dit betreft investeringen die extra inzetten op het bereiken van de klimaat- en energiedoelstellingen.

VAK: 53.052 keuro bestaat uit 52.617,13 keuro regulier VAK en 435 keuro eigen ontvangsten 2021-2022

- rentesubsidies 0
- kapitaalpremies: 46.341 keuro
- omkadering: 3.000 keuro
- niet productieve Investerings: 2.413 keuro
- innovatie: 1.292 keuro
- ontwikkeling kleine bedrijven: 6 keuro

Verdere informatie is opgenomen bij de toelichting van de jaarrekening van het VLIF.

2.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

Binnen de bevoegdheid Landbouw zijn er geen entiteiten onder toezicht.

VI. BELEIDSVELD: LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK

Het beleidsveld 'Landbouw- en Zeevisserijonderzoek' omvat één inhoudelijk structurelement, nl. Landbouw en Zeevisserijonderzoek (ISE E).

1. ISE LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK

Dit inhoudelijk structurelement omvat de volledige werking van ILVO. ILVO staat voor multidisciplinair, onafhankelijk onderzoek gericht op duurzame landbouw, visserij en voeding in Vlaanderen en dit in een economisch, ecologisch en maatschappelijk perspectief. ILVO voert daarnaast aan de hand van verworven kennis gespecialiseerde dienstverlening uit met betrekking tot landbouw, visserij en voeding en staat in als nationaal referentielaboratorium voor specifiek taken.

1.1. Strategische doelstellingen

In de beleidsnota 2019-2024 Landbouw en Visserij zijn voor dit inhoudelijke structurelement volgende Strategische Doelstellingen ingeschreven:

- SD6. Het realiseren van co-creatief onderzoek m.b.t. landbouw, visserij en voeding;
- SD7. ILVO zet in op onderzoek dat aansluit bij actuele vraagstukken en prioriteiten;
- SD8. ILVO als katalysator.

1.2. Operationele doelstellingen

- OD 6.1 Onderzoek ingebed in de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's)

ILVO draagt vanuit zijn maatschappelijke en wetenschappelijke rol maximaal bij tot de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals – SDG's) van de Verenigde Naties. Deze 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen vormen een wereldwijde oproep om samen te werken aan een duurzame maatschappij. ILVO timmert reeds jaren aan een meer duurzame bedrijfsvoering. Het traject dat ILVO reeds liep rond de SDG's en ook enkele ambities voor de toekomst werden samengebracht in een SDG manifest dat ook online raadpleegbaar is.

Waar ILVO reeds enkele jaren terug het systeemdenken introduceerde in de onderzoeksprojecten, werden ook de SDG's binnen ILVO met een systeembril bekeken. Dit leidde tot het geïntegreerd, positief en ambitieus transitieproject de "Onderzoekskouter". Hiermee wil ILVO een duidelijk toekomstbeeld creëren van een moderne onderzoekscampus waar niet alleen oog is voor baanbrekend onderzoek, maar waar ook wordt gestreefd naar duurzame mobiliteit, duurzame gebouwen en meer biodiversiteit op en rond de akkers. Om de bevindingen uit het onderzoek waar mogelijk ook toe te passen binnen de eigen bedrijfsvoering, stelde ILVO een boerderijmanager aan. Naast het onderzoek, waarvan de kernelementen opgenomen werden in de ILVO onderzoeksvisie, ziet ILVO ook een belangrijke maatschappelijke functie in de onderzoekskouter. Het is een manier om de ILVO campus meer open te stellen voor de maatschappij, met aandacht voor correcte informatie rond landbouw, maar ook voor het erfgoed en de historiek rondom ons. Een mooi voorbeeld is de opening van een aantal trage wegen en inspanningen die

geleverd worden voor meer biodiversiteit in een productief landschap aan de Gondebeek. Daarin zijn 8ha gronden betrokken, waarvan 5 ha binnen SBZ-Speciale Beschermingszone. Hiervoor is samenwerking gezocht met diverse partners uit het Rodeland-landschapsproject waaronder ANB, de provincie Oost-Vlaanderen, ForNaLab, en Natuurpunt (SDG 6 & 15). Eind 2023 werden in de uitvoering van het ILVO natuurbeheerplan 3950 bomen aangeplant in de vorm van een hakhoutbos, een bosrand met solitaire bomen en een klein bosje. Ook werden er op alle sites nieuwe, duurzame insectenkasten geplaatst.

Op de Onderzoekskouter is er ook plaats voor ontspanning en informatiedeling. Zo is bijvoorbeeld de Kouterwandeling toegankelijk voor het brede publiek: een interactieve wandeling die de deelnemers middels QR-codes meeneemt in het verhaal van ILVO, het markante landschap en zijn geschiedenis (SDG 2, 4, 9 & 11). Tot slot draagt de Onderzoekskouter ook bij tot de stimulerende werkomgeving die ILVO wil zijn met ruimte voor ontspanning, een eigen kinderopvang en de Broeikas als polyvalente ontmoetingsruimte (SDG 3).

Het ILVO traject in kader van de SDG's is niet beperkt tot de onderzoekskouter of de vastgoedstrategie als transitieproject. Ook daarbuiten werden heel wat acties opgezet geïnspireerd door de Agenda 2030. Zo werd IDEAConsult ingeschakeld om een beeld te krijgen van de verschillende rollen die ILVO opneemt in enkele maatschappelijke transitie, maar ook om de impact van de samenwerking met ILVO in te schatten. Een derde en laatste luik van deze analyse omvatte een internationale benchmarking van ILVO. De bevindingen uit deze studie worden verder opgevolgd via Operationele Doelstellingen en dergelijke. Daarnaast werden verdere stappen gezet inzake het mobiliteitsbeleid, HR beleid (met onder meer de invoering van een Gender Equality Plan), de permanente opleiding van de medewerkers via het platform GoodHabitz en de oprichting van een Jongerenraad.

- OD 6.2 Onderzoek in samenwerking met partners in binnen- en buitenland

Veel van het onderzoek binnen ILVO loopt in samenwerking met de praktijkcentra. Deze samenwerking zal in de toekomst nog geïntensifieerd worden in het kader van de 'Living Labs' die rond bepaalde onderzoeksdomeinen werden opgericht. In de dierlijke sector spelen de loketten (varkens-, rundvee-, en pluimveeloket) daarbij een belangrijke rol.

Het Agrolink Vlaanderen Netwerk werd geactualiseerd, het platform blijft actief in Europese netwerken maar zal daarnaast meer de focus leggen op onderlinge samenwerking en complementariteit. Zo komt de organisatie tegemoet aan de oproep in het nieuwe regeerakkoord om te zoeken naar synergie. Agrolink focust op de zoektocht naar synergie en kennisdeling tussen de leden en op samenwerking met de overheid, de industrie en de eindgebruiker. Door samenwerking tussen de leden enerzijds worden fundamenteel en toegepast onderzoek, praktijkkennis, voorlichting en opleiding met elkaar verweven.

ILVO ging eerder reeds een strategische allianties aan met het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) en diept ook andere samenwerkingen uit. In 2023 werd ook een samenwerkingsakkoord gesloten met KULeuven Transfarm. We zetten verdere samenwerking uit met diverse beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid en andere Vlaamse onderzoeksinstituten bv. VITO, IMEC, VWI's en Vlaamse universiteiten en Hogescholen.

ILVO participeerde verder in heel wat nationale en internationale netwerken om zo zijn onderzoeksambities te realiseren en om bijkomend onderzoeksmiddelen naar Vlaanderen te trekken. Getuige hiervan zijn het stijgend aantal EU-projecten die door ILVO worden binnengehaald.

- OD 6.3 Living Labs

Als toepassingsgerichte onderzoeksinstelling stemt ILVO het technologieaanbod af op de vraag naar bruikbare en rendabele technologische innovaties, die antwoorden bieden voor de dagelijkse praktijken in het landbouwbedrijf. Door reeds bij de ontwikkeling van nieuwe technologieën of bij het voortraject van technische innovaties de praktische toepasbaarheid en haalbaarheid als vertrekpunt te nemen, kan innovatie versneld, effectiever en beter gericht toegepast worden. Om het bredere systeem te kunnen capteren en om de interactie met alle relevante stakeholders te maximaliseren, zette ILVO in op het verder uitbouwen van Living Labs. Deze Living Labs zijn interfaces tussen onderzoekers, landbouwers, stakeholders en overheidsdiensten. Er zijn vandaag zes thematische ILVO Living Labs actief: Living Lab Food Pilot, Living Lab Agrifood Technology, Living Lab Agro-ecologie en Biologische Landbouw, Living Lab Plant & Bodem, Marien Living Lab en Living Lab Veehouderij. Regelmatig starten er nieuwe projecten op binnen de schoot van deze living labs of worden stakeholders samengebracht tijdens demo's, workshops en studiedagen.

Het hart van Living labs is vaak unieke infrastructuur. Ook hier blijft ILVO verder op inzetten. Zo opende ILVO in 2023 zijn HYDRAS faciliteit (HYdrology, DRones & RAInout Shelters) – een unieke fenotyperingsinstallatie voor veldonderzoek onder droogte-gecontroleerde omstandigheden en werden stappen gezet voor het ontwikkelen van een Post Harvest Pilot: een innovatiehub voor het oogsten, drogen, opschonen en stockeren van zaaizaden, zaden/granen en diverse soorten biomassastromen

De ILVO living Labs krijgen ook internationale weerklank: oproepen voor Europees gefinancierde projecten gaan regelmatig op zoek naar consortia die aan innovatieve oplossingen willen werken door gebruik te maken van de Living lab methodologie. Zo startte recent het ALL-Ready project op – met ILVO als partner – dat gericht is op het samenbrengen van Europese Living Labs die werken rond agro-ecologische landbouw.

De Living Labs krijgen ook buiten de onderzoekswereld aandacht. Deze werden onder de koepel van het INO netwerk ook meermaals voorgesteld aan andere overheidsinstanties als een instrument om co-creatie en innovatie te stimuleren.

- OD 6.4 De mogelijkheden van big data optimaal benutten

ILVO onderschrijft de doelstellingen van de Flemish Open Science Board (FOSB). Deze zijn gericht op het beter beschikbaar maken van wetenschappelijke data. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de datasets FAIR moeten zijn: vindbaar (Findable), toegankelijk (Accessible), uitwisselbaar (Interoperable), en herbruikbaar (Reusable). Samenwerking is ook een kernwaarde van ILVO – onderzoekers doen op een natuurlijke manier beroep op elkaars expertise. ILVO zal hier nog een stap verder in gaan en ook het delen en hergebruiken van datasets faciliteren, op de eigen campus en gericht naar andere organisaties. Dit vraagt opleiding, IT infrastructuur, tijd en een uitgewerkt beleidskader. De datamanager van ILVO geeft hiertoe frequent opleidingen en workshops om hier stappen voorwaarts te blijven zetten.

ILVO neemt het voortouw om het data uitwisselingsplatform 'DjustConnect' voor de agro-voedingssector uit te werken. Samen met o.a. een aantal coöperatieve partners uit de landbouwsector wordt gewerkt aan een hub die het zal mogelijk maken om data uit te wisselen en te connecteren waarbij veel aandacht zal besteed worden aan veiligheid, respect voor dataprivacy en behoud van data-eigendom. Zo

zullen enkel de door de landbouwers geautoriseerde data verder kunnen uitgewisseld en gecombineerd worden. Inmiddels groeit DjustConnect ook verder internationaal uit: met Finse en Franse partners wordt gezocht naar interactie en -connectie om zo te bouwen aan een internationale dataspace.

ILVO zet volop in op de ontwikkeling van een AI4agrifood platform. Dit moet het mogelijk maken om complexe interacties in biologische systemen beter te begrijpen, te sturen en er zelfs bruikbare adviezen voor landbouwers aan te koppelen. Door datastromen slimmer te combineren of te 'integreren' kunnen we de nieuwe boer-manager een dashboard aanreiken dat hem toelaat data gedreven de juiste keuzes voor zijn bedrijf te maken. Het bodempaspoort dat ILVO mee ontwikkelt, is daar een eerste concreet voorbeeld van.

- OD 7.1 Maatschappelijk verantwoorde dierlijke productie

ILVO engageert zich om met zijn onderzoek een veehouderij te bevorderen waar zowel landbouwers als burgers zich goed bij voelen. We mikken op een diervriendelijke productie die een lage milieu-impact combineert met een fair rendement en een gezond product met een lekkere smaak. Zo helpen we de internationale en lokale competitiviteit te vrijwaren. Het wetenschappelijk onderzoek biedt ook mogelijkheden om de plaatselijke veehouderij op een duurzame manier in een circulair voedselproductiesysteem in te passen.

ILVO voert diverse onderzoeksprojecten uit met het oog op het verduurzamen van de dierlijke productie in Vlaanderen. Dit gebeurt onder meer onder de noemer 'Stal van de toekomst'. 'Stal van de toekomst' is een ILVO-brede werkgroep die zich in brede zin toespitst op onderzoeksvragen over de toekomst van de veehouderij in Vlaanderen. Voederefficiëntie, emissies, PAS-problematiek, productieparameters en hygiëne zijn de hoekstenen van het onderzoek voor zowel de melkvee-, varkens- en pluimveesector. De stikstofproblematiek stond in 2023 hoog op de agenda en dat vertaalde zich uiteraard ook naar veel onderzoeksprojecten gericht op het beter begrijpen en beheersbaar maken van deze emissies. Voorbeelden hiervan zijn het VLAIO project EKOPTI (eiwittefficiëntie bij melkvee) of OPTIWel-EMIS waar er gekeken wordt naar het doormeten van actuele welzijnstrends in functie van stikstofuitstoot bij vleeskuikens.

Focus op dierenwelzijn met aandacht voor stalinrichting, ligbedmateriaal, huisvesting en management blijft zoals steeds ook op de ILVO radar. Nieuwe maatregelen om de emissies naar omlaag te krijgen moeten ook steeds grondig beoordeeld worden op hun impact op dierenwelzijn. Ook hiervoor heeft ILVO bijkomende onderzoeksprojecten opgestart of ingezet op slimme monitoringssystemen en duurzaamheidsscans.

- OD 7.2 Nieuwe verdienmodellen

Ook in 2023 bleven geopolitieke verstoringen, milieuproblemen, klimaatverandering, maatschappelijke verwachtingen, consumentengedrag en -voorkeuren sterke druk uitoefenen op onze voedselsystemen. Landbouwers vragen om duidelijkheid. Consumenten maken zich zorgen over toenemende prijzen en de marges in de keten blijven vaak laag. Voedingssystemen worden tevens verwacht om op de kar te springen van trends zoals circulariteit en digitalisering.

In zowel korte als lange voedselketens zien we tal van innovaties, waaronder technologische oplossingen, sociale samenwerkingsverbanden en andere aanpassingen aan economische verdienmodellen. Met andere woorden,

verschillende componenten van het systeem zijn in beweging. ILVO zet zich actief in om inzichten te verschaffen betreffende deze innovaties en vergaarde kennis te delen om op die manier de implementatie van innovaties te ondersteunen

ILVO zette ook in 2023 in op onderzoek rond het sluiten van kringlopen en circulaire bio-economie. Maximale waardecreatie in alle schakels van de keten en duurzaamheid staan daarbij voorop. ILVO wil hierin versnelling brengen en stelt daarvoor zijn expertise, netwerk en infrastructuur ter beschikking. Zowel op technologisch, economisch als sociaal vlak werken we obstakels weg: we doen onderzoek naar stabilisatie en verwerking van biomassaströmen, we karakteriseren interessante moleculen, we onderzoeken en evalueren nieuwe verdienmodellen, we zoeken partners en begeleiden hen samen naar effectieve systeeminnovatie.

Met de B2BE Facilitator zijn we een matchmaker tussen de primaire sector en de verwerkende industrie en zoeken we naar innovatieve valorisatietrajecten voor lokaal geproduceerde biomassaströmen. We streven naar de reductie van fossiele grondstoffen ten voordele van hernieuwbare grondstoffen om finaal bij te dragen aan een koolstofarme economie.

Ook de link tussen bodemgezondheid, ecosysteemdiensten en verdienmodellen wordt bekeken. Het SoilValues project is hier een goed voorbeeld van. Hierin worden de technische, economische, sociale en ecologische randvoorwaarden onderzocht waarbinnen de verdienmodellen kunnen veranderen om tot een betere bodemgezondheid te komen

- OD 7.3 Inzetten op eiwitdiversificatie

De term 'eiwitdiversificatie' verwijst naar een aangepast voedingspatroon waarbij dierlijke eiwitten worden afgewisseld met plantaardige en andere eiwitbronnen. Dat is niet alleen nuttig op nutritioneel vlak, het biedt ook perspectieven op economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk vlak. Ook eiwitbronnen voor diervoeder verdienen aandacht. ILVO ondersteunt de eiwitdiversificatie, op voorwaarde dat ze bijdraagt tot een evenwichtige, smakvolle, gezonde en veilige voeding voor een groeiende wereldbevolking, en dát binnen een duurzaam en economisch rendabel kader.

ILVO investeert in expertise en infrastructuur om alle actoren in de agrovoedingsketen op weg te helpen in deze groeiende markt. In het KIPEi-project onderzochten ILVO, PCG en Boerenbond of het voor serretelers zowel teelttechnisch mogelijk als economisch interessant is om edamame, kikkererwten, pinda of droge bonen te zetten. Via een telersnetwerk werden geïnteresseerde serretelers, zowel gangbaar als biologisch, op weg geholpen met de teelt van diverse eiwitgewassen.

ILVO investeert ook sterk in apparatuur en infrastructuur om 'state-of-the-art' onderzoek te kunnen blijven uitvoeren rond eiwitdiversificatie. Verwacht wordt dat microbiële proteïnen, geproduceerd via biomassa- en precisiefermentatie, in de toekomst een deel als alternatieve eiwitbron zal terechtkomen in voedings- en voedertoepassingen. ILVO koos bij de investeringen vnl. apparatuur om microbiële fermentatiestromen te valoriseren tot hoogwaardige voedingsproducten of - ingrediënten en veevoeders. Met deze faciliteiten krijgen ook bedrijven in de agrovoedingssector steun via een proces van co-creatie in de ILVO Living Labs.

De groeiende bevolking blijven voorzien van evenwichtige, klimaatbewuste en lekkere voeding blijft een belangrijke uitdaging voor de volledige agrovoedingsketen, waaraan ILVO kan bijdragen door deels dierlijk eiwit te vervangen door eiwit van andere origine. Proactief handelen is een van de kernwaarden van ILVO. Die lijn trekken we ook door in ons onderzoek: op gebied

van eiwitdiversificatie uit zich dat in onderzoek naar nieuw eiwitbronnen maar ook naar de gevolgen van gewijzigde eiwitconsumptie in mens en dier. Topics die hierbij veel aandacht krijgen zijn functionele en nutritionele geschiktheid voor voedingstoepassingen, smaak, chemische en microbiologische voedselveiligheid, allergeniciteit, verteerbaarheid, duurzaamheid, nutritionele waarde .... Ook toepassingen in dierenvoeder krijgen de nodige aandacht.

ILVO is ook een van de stichtende leden van de ProteInn Club. Het onderzoeks- en industrieel landschap rond microbiële geproduceerde eiwitten is versnipperd. Dit samenwerkingsverband wil een connecterende rol spelen en zo de opschaling van waardevolle technologie vanuit het labo naar industriële demonstraties faciliteren. In dit domein is de bijkomende uitdaging om niet te stoppen bij de technologie, maar de volledige waardeketen op een economisch en ecologisch verantwoorde manier bij elkaar te krijgen. Zo wil ILVO mee helpen bouwen aan nieuwe waardeketens voor op fermentatie gebaseerde eiwitten.

- OD 7.4 Aandacht voor sociale aspecten binnen de landbouw

In een verstedelijkte, geglobaliseerde wereld komt ook het welbevinden van landbouwers en de leefbaarheid van het platteland steeds meer onder druk te staan. De voorbije onderzoeksperiode ontrafelde ILVO de complexe samenhang tussen stressfactoren, coping strategieën en het welbevinden van landbouwers. Bijkomend onderzoek tijdens de covid-19-lockdown periode wees uit dat landbouwers (net als de rest van de bevolking) nog een grotere mentale druk ervaren dan anders. We zetten met ILVO in op een multi-actor, multi-strategie aanpak waarbij verschillende actoren en strategieën een rol spelen. In dit kader is het zeker de moeite potentiële synergiën tussen de landbouw- en plattelandsbevolking te verkennen. We hebben dan ook de ambitie onze onderzoeksfocus te verbreden en naast de landbouwer en zijn gezin ook aandacht te hebben voor de leefbaarheid van het platteland. Daarbij willen ook verkennen of en in hoeverre digitalisering kan bijdragen aan een oplossing. Er is een intensieve samenwerking met Boeren op een Kruispunt.

- OD 7.5 Expertisecentrum landbouw en klimaat

Om de klimaatdoelstellingen te realiseren wordt volop ingezet op de verdere omslag naar een duurzame voedselproductie en een leefbare landbouw. In lijn met de Vlaamse, Europese en zelfs mondiale klimaatdoelstellingen streeft ILVO met zijn Expertisecentrum Landbouw & Klimaat (ELK) naar kennis voor gezonde productie en leefbare bedrijven in een milieuvriendelijke en klimaat robuuste agrovoedingsketen. Binnen het ELK zijn er acht overkoepelende thema's: dierlijke productie, plantaardige productie, bodem, energie, mariene omgeving, landschap, klimaatslimme bedrijfsvoering, en water. Vooral dat laatste thema was de afgelopen jaren niet weg te slaan uit de actualiteit, door de opeenvolgende droogtes en overstromingen waar Vlaanderen en de wereld mee te kampen kregen. Ook binnen ELK wordt dit thema daarom steeds belangrijker. Toch ligt de kracht van ELK niet in het prioriteren van specifieke thema's, maar net in het samenwerken tussen verschillende onderzoeksgroepen over verschillende thema's heen. Dat komt het best tot uiting in het Klimrek project. De komende jaren wordt Klimrek verder uitgebouwd en uitgewerkt en uiteraard door steeds meer bedrijven uitgerold. In de toekomst willen we meer van dit soort multi-disciplinair onderzoek opstarten, vaak met een internationaal karakter. Zo zetten we de Vlaamse voedingsproductie nog meer op de kaart als 'klimaatslim'.

ILVO ontving in dit kader ondersteunende middelen van o.m. het Klimaatfonds , Boerenbond en Crelan.

- OD 7.6 'New breeding' technieken

ILVO zet in op de 'new breeding' techniek CRISPR-Cas. Dit soort onderzoek verloopt vanzelfsprekend binnen de contouren van de Europese, Belgische en Vlaamse wetgeving ter zake. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om onderzoek naar het regelen van de bitterstoffen in chicorei of naar de allergenen in selder. Het klassiek veredelingsproces bij planten kan 10 à 12 jaar duren. Dankzij de innovatieve genbewerkingstechniek CRISPR-Cas kan dit proces met één derde ingekort worden. Zo versnelt de techniek onderzoek naar bv. droogtetolerante gewassen of vezelrijke voeding.

ILVO speelt immers als Nationaal Referentielaboratorium zowel op nationaal als internationaal vlak een belangrijke rol bij de detectie van allergenen in de voedselproductieketen. In 2023 werden 10 nieuwe qPCR methoden voor controle van de aanwezigheid van genetisch gemodificeerde micro-organismen (GMMs) in voedsel- en voederadditieven geaccrediteerd en door FAVV erkend.

- OD 7.7 Aandacht voor grond en de bodem

Werken aan een gezonde bodem is de meest kostenefficiënte manier om bij te dragen aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, erosiebestrijding, koolstofopbouw en waterbeheer in de landbouw. Deze inspanningen hebben direct positieve gevolgen voor de landbouwproductie en de bredere samenleving.

In het kader van een low-input landbouwsysteem in Europa blijft ILVO zich richten op alternatieve beheermaatregelen om gezonde gewassen te telen. Het voorkomen van bodemverdichting en het bevorderen van biodiversiteit zijn belangrijke onderzoeksambities. We zijn eveneens geëngageerd bij de effectieve koolstofmonitoring in de bodem in Vlaanderen. Het afgelopen jaar toonden we ook het belang van het bodemmicrobioom aan als indicator voor bodem- en plantgezondheid.

Vanuit een systeemvisie zit ILVO als expert in de belangrijkste samenwerkingen rond bodem en rond plantengezondheid, op diverse niveaus: intern (bv. bodemplatform), op Vlaams niveau, Europees (o.a. via EJP SOIL) en zelfs wereldwijd.

- OD 7.8 Voeding

In de 'Farm to Fork- strategie' stelt de EC dat onze consumptiepatronen duurzamer moeten om de gezondheid van mens en planeet te vrijwaren en te verbeteren. Kwaliteitsvolle voedingsmiddelen produceren vergt het ter beschikking zijn van primaire grondstoffen met een waaier aan nutritionele en technologische eigenschappen en erbij aansluitend productieprocessen, die toelaten om hiermee smakelijke, nutritioneel gebalanceerde en veilige eindproducten te produceren. Diversificatie en afstemming van aanbod in functie van de behoeften van individuele consumenten en consumentengroepen, rekening houdend met de maatschappelijke vraag om malnutritie (teveel of tekort) in te dijken, zijn de globale drivers in de ILVO onderzoeksprojecten rond gezonde voeding. Met een breed netwerk en een holistische kijk op onderzoek kan ILVO geïntegreerd onderzoek uitvoeren voor de hele keten.

ILVO investeert continu in verdere kennisopbouw, innovatieve en duurzame verwerkingsapparatuur, state-of-the art analysecapaciteit zowel in kader van voedselkwaliteit en -veiligheid als consumentenappreciatie. Wij capteren noden en trends in een voortdurend evoluerende maatschappij en brengen daartoe de relevante actoren en stakeholders samen. Dergelijke geïntegreerde en multidisciplinaire benadering wordt binnen ILVO gehanteerd om het thema Voeding en Gezondheid in zijn complexiteit te kunnen beschouwen en onderzoeken.

Het (verder) uitdiepen van aspecten rond eiwitdiversificatie, het monitoren van voedselinname in samenwerking met de zorgsector, het bestuderen van de invloed van verwerkingsprocessen op allergeniciteit, darmgezondheid bij dieren als model voor de mens, ... het zijn maar enkele voorbeelden van onderzoek dat het voorbije jaar werd uitgevoerd.

Sinds de oprichting i.s.m. Flanders' FOOD en Fevia Vlaanderen van de Food Pilot binnen ILVO, kent het voedingsgerelateerd onderzoek binnen ILVO een echte 'boost'. Voedingsgerelateerde onderzoeksonderwerpen die door het bedrijfsleven aangedragen worden binnen de Food Pilot zijn steeds vaker het startpunt voor verder onderzoek stroomopwaarts in de agrovoedingsketen bij de primaire of toeleveringssector. ILVO is uitermate goed geplaatst om dergelijk onderzoek 'van bord tot grond' aan te pakken omdat hiervoor de nodige expertise aanwezig is binnen de organisatie en deze bovendien gemakkelijk inzetbaar is voor dit soort van projecten. ILVO blijft zijn schouders zetten onder NuHCaS, het onderzoekscentrum rond Nutrition, Health en Care. Het NuHCaS-platform brengt actoren uit de agrovoedingssector en de zorgsector samen en bundelt onderzoek naar de impact van voeding op gezondheid. Wij geloven dat meer samenwerking tussen kennisinstellingen, voedingsproducenten en de medische wereld de kennisuitwisseling bevordert en toelaat om klinische testen uit te voeren, al dan niet bij specifieke doelgroepen.

Met de Food Pilot beschikt ILVO over een uitstekend instrument om onderzoek rond onder meer smaak, nutritionele waarde, verwerking, allergenen en voedselveiligheid te ontwikkelen voor de voedingsindustrie. ILVO zoekt naar nieuwe recepturen en productieprocessen en onderzoekt hoe bepaalde componenten of ingrediënten zich gedragen tijdens de processing. Daarbij heeft men oog voor alle kwaliteitsaspecten: gezondheid, veiligheid, samenstelling, eigenschappen, smaak, aroma en de maatschappelijke aanvaardbaarheid van het productieproces. Op die manier wil men een ruimer gamma aan veilig en duurzaam geproduceerde voedingsproducten mogelijk maken.

Het gebruik van nieuwe ingrediënten en recepten brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee. Tal van plantaardige eiwitbronnen zoals noten en soja zijn gekende voedselallergenen. Bovendien kan het verwerken van zulke eiwitten een impact hebben op de detecteerbaarheid van allergenen en misschien zelfs op de mate waarin een voedselproduct allergene reacties uitlokt. ILVO's allergenenlabo boekt grote vooruitgang in de detectie van gekende allergenen en onderzoekt of het verwerken van eiwitten de allergeniciteit kan beïnvloeden. Die kennis moet voedingsproducenten helpen om een breder gamma veilige voeding te ontwikkelen voor mensen met voedselallergieën. ILVO is het Nationaal Referentie Laboratorium voor allergenen.

Door de Food Pilot nog verder uit te bouwen als living lab zal ILVO blijven inzetten op de interactie tussen industrie en onderzoek. ILVO zal eveneens blijven inzetten op het sluiten van kringlopen. Het reduceren van voedselverliezen tijdens het oogst- en verwerkingsproces en het opwaarderen van afvalstromen kan een belangrijke bijdrage leveren aan het beperken van nutriëntenverliezen in de keten. Door het inzetten van state-of-the-art technologische platformen worden

bioactieve componenten geïdentificeerd in rest- en nevenstromen om meerwaarde te creëren.

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	AO		TO		LO	
2023	1e BA	BU	1e BA	BU	1e BA	BU
ESR-ontvangsten OW	0	0	0	0	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL, OP, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er zijn geen ontvangstenartikelen binnen het inhoudelijk structurelement Landbouw- en Zeevisserijonderzoek.

LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	0	0	0	0	0	0
Toelagen IS	6.743	7.241	7.234	6.743	7.241	7.234
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	6.743	7.241	7.234	6.743	7.241	7.234

Inhoudelijke toelichting:

De evolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR is het gevolg van herverdelingen naar het EV ILVO voor een totaal van 498.000 euro in VAK en in VEK. Zie bespreking bij artikel KB0-1KFX2EY-IS - EV ILVO

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Er zijn geen ontvangstenartikelen binnen het inhoudelijk structurelement Landbouw- en Zeevisserijonderzoek.

Uitgaven

KB0-1KFX2EY-IS – EV ILVO

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel kaderen interne stromen aan het EV ILVO.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	6.743	7.241	7.234	6.743	7.241	7.234

Inhoudelijke toelichting:

Het betreft volgende toelagen aan het EV ILVO:

- Het onderzoek en de ontwikkeling naar meer duurzame landbouwsystemen;
- Door de EU verplichte datacollectie en adviestaken ter ondersteuning van het EG-visserijbeleid;
- Onderhoud en werken aan onroerende goederen;
- IHD/PAS: onderzoek naar de technisch-economische haalbaarheid van de emissiereducties van de veeteeltsector;
- Toezicht plantaardig teeltmateriaal;
- Onderzoek met het oog op het realiseren van de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN wat landbouw en voeding betreft (Sustainable Development Goals).

De toelage van het EV ILVO werd verhoogd als gevolg van herverdelingen ten belope van 498.000 aan VAK en VEK vanuit het begrotingsartikel CB0-1CBX2AC-PR in het kader van de implementatie van energie-efficiëntiemaatregelen voor de eigen gebouwen en technische installaties.

1.3.2. Overige entiteiten onder gezag

Entiteit: Eigen Vermogen Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek

Bij het decreet van 23 december 2005 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2006 (art. 35) werd bij het ILVO een Eigen Vermogen ingesteld waaraan rechtspersoonlijkheid is toegekend.

Het ILVO heeft als missie het uitvoeren en coördineren van beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek en de daaraan verbonden dienstverlening met het oog op een duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief. Steunend op wetenschappelijke disciplines, bouwt het ILVO daarvoor de kennis op die nodig is voor de verbetering van producten en productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van de eindproducten en voor de verbetering van beleidsinstrumenten als basis van

sectorontwikkeling en agrarisch plattelandsbeleid. Het ILVO informeert daarover regelmatig het beleid, de sectoren en de maatschappij.

De ontvangsten en uitgaven binnen het EV ILVO zijn heel moeilijk te ramen en dit is eigen aan de werking van het EV ILVO. De begrotingsaanpassing Light heeft als gevolg dat er enkel indexherzieningen werden doorgevoerd en dat de saldo evolutie voor het begrotingsjaar 2023 constant werd gehouden. Ook werd er bij BA 2023 recurrent 600 keuro overgezet vanuit EWI naar EV ILVO voor sociaal-economisch onderzoek duurzame landbouw.

Door de begrotingsaanpassing Light worden de kosten en de opbrengsten van alle projecten die werden goedgekeurd na de begrotingsopmaak 2023 die in mei 2022 werd opgesteld, niet meer in rekening gebracht. Dit verklaart de discrepantie tussen de cijfers van de uitvoering ten opzichte van de goedgekeurde begroting.

BU Ontvangsten: 83.932 keuro

1. ESR-code 16 Verkoop van niet-duurzame goederen en diensten
De begroting voorzag in totaal 12.427 keuro aan ontvangsten. De werkelijke ontvangsten bedragen 15.674 keuro. Er werden meer vergoedingen voor ontwikkeling van rassen ontvangen dan begroot (uitvoering = 1.254 keuro versus begroting = 840 keuro). Echter het grote verschil komt omdat er een begrotingsaanpassing Light 2023 werd ingediend waarbij er geen aanpassingen werden gedaan in verband met de bijkomende contracten die resulteert in een verschil van 2.833 keuro.

2. ESR-code 38.10 Inkomstenoverdrachten van bedrijven
De ontvangsten voor deze rubriek liggen hoger dan geraamd. Dit is vooral te wijten aan de begrotingsaanpassing Light 2023 waarbij de nieuwe projecten niet werden opgenomen.

3. ESR O38.40 Inkomstenoverdrachten van vzw
Idem punt 2

ESR-code 39.10 Inkomstenoverdracht van EU-Instellingen

De EU-ontvangsten bedragen meer dan begroot. Bij de verwerking van de ontvangsten van de EU-projecten werden in boekjaar 2023 twee verschillende werkwijzen gehanteerd.

Voor alle ontvangsten van EU-projecten die werden goedgekeurd tot en met boekjaar 2021 werd de oude werkwijze gebruikt nl. deze ontvangsten worden ESR-matig geboekt op de ESR-code 39 ten belope van de geboekte uitgaven 2023. Indien er meer Europees geld werd ontvangen dan uitgegeven wordt het verschil overgeboekt naar ESR-code O96.10 – Opbrengsten van leningen. Indien er minder werd ontvangen dan uitgegeven wordt het verschil geboekt naar ESR-code U84.11 – Kredietverlening aan EU-instellingen. Hierbij is telkens rekening gehouden met het saldo op de beginbalans. De terugname wordt, afhankelijk van de beginsituatie, geboekt op ESR-code U91.10 – Aflossing van de overheidsschuld of ESR-code O88.11 – Kredietaflossing door EU-instellingen.

Het is dan ook heel moeilijk om de ontvangsten en uitgaven voor Europese projecten op bovenstaande ESR-codes te begroten.

Voor alle EU-projecten die gestart zijn vanaf 2022 wordt de methodiek inzake in resultaat name van de kosten en de opbrengsten per project aangepast aan de richtlijnen van de handleiding boekhoudregels van de Vlaamse Overheid. De

omzet van de projecten wordt erkend conform de graad van uitvoering van het desbetreffende project rekening houdend met de financieringsgraad en het percentage aan overheads. Voorgaande betekent dat er voor de nieuwe projecten een matching is tussen de omzet en de kosten. Om deze matching mogelijk te maken werd gebruik gemaakt van de ESR-code O88.17 Terugbetaling van de EU in het kader van de geprefinancierde uitgaven door de entiteit en de ESR-code U84.17 Prefinanciering in het kader van de Europese subsidies waar respectievelijk de schuld (economische rekening 489003) ten opzichte van de EU en de vordering (economische rekening 413003) ten opzichte van de EU zichtbaar wordt gemaakt.

4. ESR-code 46.10 Inkomstenoverdrachten van de institutionele overheid
De interrelatie op deze ESR-code wordt afgestemd zowel kasmatig als aangerekend. EV ILVO heeft een bedrag van 2.832 keuro kasmatig ontvangen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. EV ILVO heeft 9.850 keuro aangerekend in haar ESR-uitvoering. Het verschil in aanrekening van 238 keuro met de tegenpartij is een gevolg van een verschil in moment van aanrekening van projecten.

5. ESR-code 46.40.37 Inkomstenoverdrachten van Fonds Innoveren en Ondernemen
Deze ontvangsten liggen 704 keuro hoger dan begroot. Dit is het gevolg van een aangepaste aanrekening van ontvangsten voor de onderzoeksprojecten die werden gestart vanaf 2022.

De interrelatie op deze ESR-code wordt afgestemd zowel kasmatig als aangerekend. EV ILVO heeft een bedrag van 9.260 keuro kasmatig ontvangen wat ook gerapporteerd wordt door het Fonds Innoveren en Ondernemen als tegenpartij.

EV ILVO heeft 4.284 keuro aangerekend in haar ESR-uitvoering. Het verschil in aanrekening van 3.299 keuro met de tegenpartij is een gevolg van een verschil in moment van aanrekening van projecten en het verschil in aanrekening van het besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een subsidie houdende de compensatie van de energiekosten waarbij EV ILVO 171 keuro heeft aangerekend.

6. ESR-code 46.70 Inkomstenoverdrachten van Fonds Wetenschappelijk Onderzoek
Deze ontvangsten liggen 255 keuro hoger dan begroot. Dit is onder meer het gevolg van een aangepaste aanrekening van ontvangsten voor de onderzoeksprojecten die werden gestart vanaf 2022.

De interrelatie op deze ESR-code wordt afgestemd zowel kasmatig als aangerekend. EV ILVO heeft een bedrag van 847 keuro kasmatig ontvangen wat ook gerapporteerd wordt door het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek als tegenpartij. EV ILVO heeft 850 keuro aangerekend in haar ESR-uitvoering. Het verschil in aanrekening van 28 keuro met de tegenpartij is een gevolg van een verschil in moment van aanrekening van projecten.

7. ESR-code 49.43 Inkomstenoverdrachten van de federale overheid
In 2023 werden 2.436 keuro meer ontvangsten geboekt dan begroot. Dit is vooral te wijten aan de begrotingsaanpassing Light 2023 waarbij de nieuwe projecten niet werden opgenomen. De hogere personeelskost is deels ook het gevolg van de uitvoering van het sectoraal akkoord met terugwerkende kracht vanaf januari 2023.

De stijging van de personeelskosten heeft een impact op de federale ontvangsten nl. de ontvangsten in het kader van de reductie bedrijfsvoorheffing

en de ontvangsten in het kader van de vermindering van de RSZ wetenschappelijk onderzoek zijn hierdoor gestegen.

8. ESR-code 66.41 Investeringsbijdragen van Financieringsinstrument voor de Vlaamse visserij- en aquacultuursector (FIVA)
Deze ontvangsten liggen 205 keuro lager dan begroot. Dit is onder meer het gevolg van een aangepaste aanrekening van ontvangsten voor de onderzoeksprojecten die werden gestart vanaf 2022.
De interrelatie op deze ESR-code wordt afgestemd zowel kasmatisch als aangerekend. EV ILVO heeft een bedrag van 179 keuro kasmatisch ontvangen wat ook gerapporteerd wordt door het FIVA als tegenpartij. EV ILVO heeft 381 keuro aangerekend in haar ESR-uitvoering. Het verschil in aanrekening van 44 keuro met de tegenpartij is een gevolg van een verschil in moment van aanrekening van projecten.
9. ESR-code 77.50 Verkopen van teeltgoederen
De verkopen van teeltgoederen liggen 38 keuro hoger dan geraamd. Dit betreft vooral de verkoop van dieren.
10. ESR-code 88.11 Kredietaflossingen door EU-instellingen/ESR-code 88.17 Terugbetaling van de EU in het kader van de geprefinancierde uitgaven door de entiteit /ESR-code 96.10 Opbrengsten van leningen
Zie hiervoor naar punt 4
11. ESR-code 96.31 Opbrengst van leningen binnen de overheidssector
Er werd een renteloze leningsovereenkomst afgesloten met het Agentschap Facilitair Bedrijf voor een bedrag van 251,74 keuro ter financiering van zonnepanelen over een periode van 6 jaar.

BU Uitgaven: 83.932 keuro

12. ESR-code 11.00 Lonen en sociale lasten
De uitgaven voor deze rubriek bedragen 118% van de begrote cijfers.

Het gemiddeld aantal personeelsleden steeg van 464 VTE tot 487 VTE.

De hogere kosten ten opzichte van de begroting is opnieuw te wijten aan de begrotingsaanpassing Light van 2023 waarbij de lonen niet mochten aangepast worden in functie van de bijkomende goedgekeurde projecten maar daarnaast ook door de uitvoering van het sectoraal akkoord met terugwerkende kracht vanaf januari 2023.
13. ESR-code 12.11 Algemene werkingskosten vergoed aan andere sectoren dan de overheid
Op deze ESR-code worden zowel de gewone werkingsuitgaven als de uitgaven die betrekking hebben op de infrastructuur en op de aankoopcentrale geboekt. De infrastructuurkosten kunnen niet geactiveerd worden omdat het EV ILVO geen eigenaar is van de grond en de gebouwen.

De uitgaven voor deze rubriek liggen hoger dan de begrote cijfers nl. 1.563 keuro. De reden voor de hogere uitgaven is te wijten aan de begrotingsaanpassing Light van 2023. Voor het nieuwe gebouw in Oostende werden uitgaven voor een bedrag van 304 keuro geboekt in 2023.
14. ESR-codes 32.00 Inkomstenoverdrachten aan bedrijven, 33.00 Inkomstenoverdrachten aan privaatrechtelijke instellingen zonder winstoogmerk en 35.20 Inkomstenoverdrachten aan EU-landen overheden.
Op bovenstaande ESR-codes werden geen uitgaven meer geboekt in 2023.

Het EV ILVO ontvangt subsidies die dienen doorgestort te worden naar de partners. De subsidies worden pas doorgestort nadat het EV ILVO de nodige fondsen ontvangen heeft van de subsidiërende entiteit. Bij de begrotingsopmaak 2023 werden de gelden die doorgestort moesten worden naar projectpartners begroot op bovenstaande ESR-codes maar vanaf boekjaar 2022 heeft EV ILVO deze doorstortingen niet meer ESR-matig verwerkt conform het VCO.

15. ESR-codes U43.12 Inkomstenoverdrachten aan provincies, U45.34 Inkomstenoverdrachten aan Waals Gewest en U45.40 Inkomstenoverdrachten aan de federale overheid
Idem punt 15
16. ESR-code 74.22 Verwerving van overige investeringsgoederen
Ingevolge onvoldoende ramingen werd het budget voor deze rubriek met 2.157 keuro overschreden. Dit is te wijten aan de begrotingsaanpassing Light 2023 waarbij een ruim deel van de investeringen niet werd opgenomen. In 2023 werd een nieuw EFRO-investeringsproject goedgekeurd waarbij er investeringen voor een totale waarde van 703 keuro werden gedaan.
17. ESR-code 74.60 Verwerving van teeltgoederen
Er werd in totaal voor 116 keuro minder aangekocht dan begroot. Voor de dieren is er 17 keuro meer geboekt dan begroot maar voor de zaden werd er voor 133 keuro minder aangekocht dan begroot.
18. ESR-code 81.12 Kredietverleningen aan bedrijven
Op deze ESR-code wordt voornamelijk het bedrag van de voorschotten van de zaden die niet zijn geschoond op het einde van het jaar verwerkt. Voor 2023 bedraagt dit 7 keuro. Anderzijds wordt het bedrag dat eind boekjaar 2022 werd voorzien teruggenomen nl. 32 keuro. Dit verklaart het negatief bedrag van -25 keuro.
19. ESR-code 84.11 Kredietverlening aan EU-instellingen / ESR-code 84.17 Kredietverlening aan EU-instellingen / ESR-code 91.10 Aflossing van de overheidsschuld
Zie hiervoor naar punt 4
20. ESR-code 85.50 Kredietverleningen aan andere institutionele groepen (federale overheid, gemeenschappen, gewesten, gemeenschapscommissies)
Op deze ESR-code worden de borgtochten die betaald en ontvangen worden geboekt. In boekjaar 2023 werd een bedrag van 14 keuro ontvangen en werd een bedrag van 38 keuro betaald waardoor er een positief verschil is van 24 keuro.
21. ESR-codes O08.21 Overgedragen saldo / U03.22 Over te dragen saldo
Bij de begrotingsopmaak werd er een intering geraamd van -2.750 keuro terwijl bij de uitvoering een opbouw van 4.710 keuro werd bekomen. Dit resulteert in een verschil van 7.460 keuro tussen de uitvoering en de begroting bij ESR-code U03.22 Over te dragen saldo. De ESR verwerking van de Europese projecten geeft een positieve invloed op de opbouw van 4.887 keuro (nieuwe EU-projecten vanaf 2022: 3.945 keuro en oude EU-projecten: 942 keuro).

1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

Er zijn geen entiteiten onder toezicht binnen dit ISE.

VII. BELEIDSVELD: PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ

Het beleidsveld 'Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij' omvat één inhoudelijk structurelement, nl. Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij (ISE F).

1. ISE PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ

Dit inhoudelijk structurelement heeft betrekking op promotie voor hoofdzakelijk primaire producten uit Vlaanderen i.c. promotie voor zuivelproducten, aardappelen, groenten & fruit, vis, vlees, bier, bioproducten, streekproducten, bloemen & planten van bij ons. Deze promotie wordt steeds getoetst aan het duurzaamheidscharter van VLAM. Deze promotie is generiek, los van merk of winkel, en wordt gevoerd in binnen- en buitenland.

In concreto heeft dit inhoudelijk structurelement betrekking op de activiteiten van VLAM vzw.

1.1. Strategische doelstellingen

In de beleidsnota 2019-2024 Landbouw en Visserij is voor dit inhoudelijke structurelement volgende SD geschreven:

- SD5. Lekker Van Bij Ons

VLAM is nauw betrokken bij de Vlaamse voedselstrategie, die de herkenbaarheid van lokale voeding door de consument wil verhogen en wil bijdragen aan een veerkrachtige voedsel economie.

De binnenlandse promotieactiviteiten voor de voedingsproducten van VLAM zijn allemaal gekoppeld aan het centrale platform www.lekkervanbijons.be. Voor sierteeltproducten is er www.groenvanbijons.be. Na de vernieuwing van de kooksite en de technische uitbreidingen in 2021 en 2022, investeerde VLAM in 2023 volop in nieuwe content: inspirerende recepten, nieuwe fotografie én info over de inspanningen die de producenten dagelijks voeren om kwalitatieve en duurzame producten te leveren.

Om de bekendheid van het kookplatform verder te verhogen voerde VLAM in 2023 een campagne met een online spot die de nadruk legt op genieten van al het heerlijks van eigen bodem. Naast deze overkoepelende campagne zorgen ook de productspecifieke campagnes van VLAM voor het groeiend succes van het eigen kookplatform. Met resultaat: het aantal bezoeken bedroeg 12 miljoen in 2023, het direct verkeer naar de website steeg en het aantal actieve gebruikersprofielen nam fors toe. Gezien alle binnenlandse campagnes de signatuur 'Lekker van bij ons' dragen, versterken ze elkaar. De logobekendheid van Lekker van bij ons steeg in 2023 tot 52% dankzij alle binnenlandse campagnes samen.

Lekker van bij ons heeft ook een BtoB-luik, waarmee VLAM zicht richt naar verswinkels, grotere spelers in retail en horeca. Ook hotelscholen vormden in 2023 opnieuw een specifieke doelgroep en kregen o.a. verschillende workshops rond aardappelen, vlees en vis van bij ons aangeboden. VLAM was in 2023 ook voor de tweede keer de trekker van de Maand van de lokale voeding. Samen met vele partners bracht dit initiatief boer en burger dichter bij mekaar.

De volgende uitdaging bestaat erin om de consument op het moment van aankoop ook daadwerkelijk te doen kiezen voor producten van bij ons. De voorbereidingen werden daarom getroffen om een overkoepelende campagne te maken die kiezen voor inlandse producten tot een natuurlijke reflex moet maken. De productie van de video's van de nieuwe campagne werd in 2023 opgestart; de campagne zelf wordt uitgerold in het voorjaar van 2024.

Exportpromotie vormde ook in 2023 een belangrijke pijler voor VLAM. In 2023 koos VLAM ervoor om in al zijn exportcommunicatie Vlaanderen sterker uit te spelen als voedsel- en sierteeltregio. Het communicatieplatform werd in 2023 omgevormd tot www.freshfromflanders.com, waar importeurs informatie en mogelijke leveranciers vinden. De Vlaamse bedrijven kunnen via een login marktstudies en handelsvoorstellen raadplegen en kunnen zich er ook inschrijven voor deelname aan beurzen en events onder de VLAM-koepel.

Het Verenigd Koninkrijk kreeg opnieuw extra aandacht in de nasleep van de Brexit. Dankzij middelen uit het BAR-fonds (Brexit Adjustment Reserve) kon VLAM via een Brexit-consultant bedrijven ondersteunen om zich aan te passen aan de wijzigende regelgeving in het VK. VLAM lanceerde verder een imagocampagne op de Britse markt, nam deel aan enkele vakbeurzen en organiseerde contactmomenten bij groothandelsmarkten, supermarkten en importeurs. In 2023 liep ook een laatste incubator, waarbij exporteurs financiële ondersteuning konden aanvragen voor projecten die hen beter moesten wapenen tegen de gevolgen van de Brexit.

Als kenniscentrum beschikt VLAM over een schat aan marktinformatie. In 2023 startte VLAM met nieuwe contracten, zodat deze opnieuw voldoen aan de actuele noden. Bij de vernieuwing werd rekening gehouden met de nood aan continuïteit van data om evoluties op te volgen, in combinatie met efficiëntere methoden en aangepaste productlijsten. Deze data worden niet enkel ingezet voor de eigen werking, maar worden ook actief verspreid naar een database van ruim 370 professionelen. Verder biedt deze marktkennis ook nuttige inzichten voor beleidsvoorbereiding. Zo worden data van VLAM ingezet in de voorbereiding en opvolging van het eiwitbeleid en was VLAM medeauteur van de eerste eiwitmonitor die uitgebracht werd in het kader van de eiwitstrategie. De consumenteninzichten die jarenlang werden verzameld, werden voor de eerste keer ook gebundeld in een boekvorm: de 5G-mix. In dit boek wordt het voedingsgedrag van de Vlaming ontrafeld aan de hand van vijf belangrijke elementen, nl. genot, gemak, geld, gezondheid en geweten. Vanaf april 2024 is het boek beschikbaar via de webshop van VLAM.

1.2. Operationele doelstellingen

In de beleidsnota 2019-2024 zijn geen OD's voor deze SD opgenomen. Zie toelichting bij SD 5.

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ, MVG excl. DAB

			(duizend euro)
	AO	TO	LO

2023	1e BA	BU	1e BA	BU	1e BA	BU
ESR-ontvangsten OW	0	0	0	0	0	0
Toelagen OI	0	0	0	0	0	0
Overige OL,OP, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Er zijn geen ontvangstenartikelen binnen het inhoudelijk structurelement Promotie Landbouw, Tuinbouw en Zeevisserij.

PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ, MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	5.493	5.493	5.493	5.493	5.493	5.493
Toelagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	5.493	5.493	5.493	5.493	5.493	5.493

1.3.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangsten

Er zijn geen ontvangstenartikelen binnen dit ISE.

Uitgaven

KB0-1KGB2FA-WT – VLAAMS CENTRUM VOOR AGRO- EN VISSERIJMARKETING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vzw VLAM is decretaal sinds 1 januari 2006 een privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap. Jaarlijks wordt aan VLAM een subsidie toegekend ter dekking van de werkingskosten, het horizontaal programma en bijzondere accenten en opdrachten inzake beleidsvoering, waarvan VLAM met de uitvoering is gelast.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
2023	1e BA	1e BA-JR	BU	1e BA	1e BA-JR	BU
Uitgaven	5.493	5.493	5.493	5.493	5.493	5.493

Inhoudelijke toelichting:

Conform de aanrekenregels van VCO werd de subsidie voor 2023 volledig vastgelegd en vereffend.

1.3.2. Overige entiteiten onder gezag

Er zijn geen entiteiten onder gezag binnen dit ISE.

1.3.3. Overige entiteiten onder toezicht

Er zijn geen entiteiten onder toezicht binnen dit ISE.

VIII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

1. Apparaatskredieten

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	4.845	3	0	75.936	75.936
1e BA-JR	4.845	3	0	81.099	81.850
BU	4.781	719	0	79.048	79.811

PROGRAMMA KA - KBO – DEPARTEMENT LV

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	2.408	3	0	51.736	51.736
1e BA-JR	2.408	3	0	56.605	57.356
BU	2.218	719	0	55.035	55.737

PROGRAMMA KA - KDO – INSTITUUT VOOR LANDBOUW EN VISSERIJONDERZOEK

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	2.437	0	0	24.200	24.200
1e BA-JR	2.437	0	0	24.494	24.494
BU	2.563	0	0	24.013	24.074

Departement Landbouw en Visserij

Ontvangsten

KBO-9KAXAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit middelenartikel heeft betrekking op

- De ontvangsten van het Departement Landbouw en Visserij die deel uitmaken van de algemene ontvangsten van de Vlaamse begroting;
- Ontvangsten in kader van de afspraken rond aanrekening van EU-tussenkomen.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	2.408	0	0	0	0
1e BA-JR	2.408	0	0	0	0
BU	2.218	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De gerealiseerde ontvangsten liggen in lijn met de geraamde ontvangsten.

KB0-9KAXTZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft ontvangsten voor loonkosten en andere uitgaven die door externen integraal of gedeeltelijk worden terugbetaald.

De toegewezen ontvangsten van dit middelenartikel zijn aan uitgavenzijde bestemd voor de artikelen KB0-1KAX4ZZ-LO en KB0-1KAX4ZZ-WT

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	3	0	0	0
1e BA-JR	0	3	0	0	0
BU	0	719	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

De ongerealiseerde ontvangsten waren hoger dan initieel ingeschreven. In 2023 waren er ontvangsten voor onder meer de terugbetaling van uitgaven die door het Departement Landbouw en Visserij werden voorgefinancierd, terugbetalingen in het kader van de aanpassing van maaltijdvergoedingen.

Uitgaven

KB0-1KAB4ZY-LO - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

De Europese Plantengezondheidsverordening 2016/2031 en de Europese Richtlijn 2020/177 van de Commissie van 11 februari 2020 (omgezet in het ministerieel besluit van 23 juli 2020 tot wijziging van de regelgeving over de certificering en het in de handel brengen van het plantaardig teeltmateriaal, wat betreft tot de herziening van de indeling van plaagorganismen van planten en de introductie van gereguleerde niet-quarantaineorganismen) brengen bij de concrete toepassing ervan mee dat voor het Departement Landbouw en Visserij bijkomende controles moeten worden uitgevoerd met impact op personeel en werking.

Dit artikel is bestemd voor de aanrekening van personeelskosten van extra personeel voor het Departement Landbouw en Visserij om bijkomende taken uit te voeren. Het is gelinkt aan het ontvangstenartikel KB0-9KDBTBF-OW.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	253	253
1e BA-JR	0	0	0	280	280
BU	0	0	0	305	305

Inhoudelijke toelichting:

Het krediet werd aangewend voor de betaling van de personeelskosten van de aangeworven personeelsleden.

KB0-1KAX2ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel betreft de kredieten voor de betaling van wedden van de statutaire en contractuele personeelsleden van het Departement Landbouw en Visserij en personeelsgebonden uitgaven zoals groeipakket, maaltijdcheques, schoolpremie, vakantiegeld en eindejaarstoelage, woon-werkverkeer. Dit betreft zowel de reguliere loonkosten als door de EU-gesubsidieerde loonkosten.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	45.839	45.839
1e BA-JR	0	0	0	47.851	47.851
BU	0	0	0	48.809	48.977

Inhoudelijke toelichting:

De evolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR is het gevolg van diverse boekingen en herverdelingen vanuit o.m. de indexprovisie, de PAS-provisie, de provisie voor EU-voorzitterschap,...

KB0-1KAX2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Binnen dit artikel kaderen volgende elementen:

- Algemene werkingskosten informatica;
- Algemene werkingskosten – uitgaven werkingskosten en aankoop van niet duurzame goederen en diensten voor het Departement Landbouw en Visserij;
- Schadevergoedingen aan derden;
- Aankopen en investeringen informatica;
- Andere investeringen;
- EU-gesubsidieerde werking;
- Uitgaven in kader van het EU-voorzitterschap.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	5.641	5.641
1e BA-JR	0	0	0	5.758	6.508
BU	0	0	0	5.592	6.374

Inhoudelijke toelichting:

De evolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR is het gevolg van volgende herverdelingen:

- Vanuit de provisie voor EU-voorzitterschap 117.000 euro VAK/VEK;
- Vanuit ISE B naar dit artikel ten belope van 750.000 euro VEK.

Het beschikbare krediet werd nagenoeg volledig aangewend en werd besteed aan de voorziene uitgaven.

KB0-1KAX4ZZ-LO – LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel is het tweede luik van een variabel krediet gelinkt aan het ontvangstenartikel KB0-9KAXTZZ-OW en is bestemd voor uitgaven van personeelskosten waarvoor (een deel van) de loonkosten kan teruggevorderd worden van externen.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	0	0
1e BA-JR	0	0	0	2.122	2.123
BU	0	0	0	177	-6

Inhoudelijke toelichting:

Budget 1^e BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2023. Bij Budget 1^e BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten 2023 opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren.

De uitgave 2023 had naast enkel correctieboekingen betrekking op de betaling van terugbetaling van loonkosten aan de Vlaamse Landmaatschappij.

KB0-1KAX4ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel is het tweede luik van een variabel krediet gelinkt aan het ontvangstenartikel KB0-9KAXTZZ-OW en is bestemd voor werkingsuitgaven waarvoor een (gedeeltelijke) terugbetaling door externen gebeurt. In kader van het EU-voorzitterschap worden ook uitgaven waarvoor andere partners of overheden bijdragen deels hierop aangerekend.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	3	3
1e BA-JR	0	0	0	594	594
BU	0	0	0	152	87

Inhoudelijke toelichting:

Budget 1^e BA heeft betrekking op de in de administratieve begroting ingeschreven kredieten voor 2023. Bij Budget 1^e BA-JR zijn de reële toegewezen ontvangsten 2023 opgenomen, vermeerderd met de niet aangewende toegewezen ontvangsten uit vorige jaren.

Wat 2023 betreft gaat om een toegewezen ontvangst van 542.000 euro en uitgaven ten belope van 152.000 euro.

Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek IVA

Ontvangsten

KD0-9KAXAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

In uitvoering van een advies van de Algemene Gegevensbank (AGB) over de boekhoudkundige verwerking van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers is sinds 2018 een algemeen ontvangstenartikel ingeschreven voor ILVO. Gezien de loonuitgaven vroeger netto begroot werden, m.a.w. waarop het vrijgesteld bedrag op de loonuitgaven in mindering werd gebracht, moet a rato van datzelfde bedrag een algemene ontvangst worden ingeschreven.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	2.437	0	0	0	0
1e BA-JR	2.437	0	0	0	0
BU	2.563	0	0	0	0

Inhoudelijke toelichting:

In 2023 werd voor een bedrag van 2.563.260 euro als algemene ontvangst geboekt.

Uitgaven

KD0-1KAX2ZZ-LO – LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het betreft de kredieten voor de betaling van wedden van de personeelsleden van het IVA ILVO en personeel-gebonden uitgaven zoals groeipakket, maaltijdcheques, mandaattoelage, schoolpremie, vakantie- en eindejaartoeelage, woonwerkverkeer...

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	17.190	17.190
1e BA-JR	0	0	0	17.484	17.484
BU	0	0	0	17.003	17.064

Inhoudelijke toelichting:

De evolutie van 1^e BA naar 1^e BA-JR is het gevolg van diverse boekingen en herverdelingen vanuit de indexprovisie.

KD0-1KAX2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het betreft:

- Uitgaven voor aankoop van niet-duurzame goederen;
- Uitgaven voor aankoop van materiaal en producten voor allerhande plant- en diergerelateerde proefnemingen, onderhoud, monitoring van het mariene milieu,...;
- Kosten m.b.t. onderzoeks- en uitwisselingsprojecten voor verblijf van buitenlandse onderzoekers en stagiairs in het kader van internationale samenwerking van ILVO met derde landen;
- Allerhande werkingsuitgaven i.v.m. informatica;
- Uitgaven voor onderhoud van onderzoeksinfrastructuur;
- Uitgaven voor digitalisering en dataopslag;
- Uitgaven voor aankoop van duurzame goederen.

(duizend euro)

2023	AO	TO	LO	VAK	VEK
1e BA	0	0	0	7.010	7.010
1e BA-JR	0	0	0	7.010	7.010
BU	0	0	0	7.010	7.010

Inhoudelijke toelichting:

Het beschikbare krediet werd volledig aangewend en besteed aan de voorziene uitgavenposten.

2. Begrotingsprogramma's zonder beleidsveld

Binnen het beleidsdomein Landbouw en Visserij zijn er geen begrotingsprogramma's zonder beleidsveld.

IX. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	Algemene Ontvangsten
BA	Goedgekeurde begroting zoals neergelegd bij Vlaams Parlement
BA-JR	Goedgekeurde begroting inclusief herverdelingen en overdrachten, zoals opgenomen in de jaarrekening
BBT	Beleids- en Begrotingstoelichting
BU	Begrotingsuitvoering zoals opgenomen in de jaarrekening
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
EC	Europese Commissie
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
GLB-SP	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid – Strategisch Plan
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structurelement
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
MVG	Ministerie Vlaamse Gemeenschap
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
TO	Toegewezen ontvangsten
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VAK	Gesplitst vastleggingskrediet
VEK	Gesplitst vereffeningskrediet
WT	Werkings- en Toelagen (ESR-aggregaat)

II. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Soort initiatief	Aard	Titel	Korte omschrijving	Stand van zaken
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Vlaams Pachtdecreet	De bestaande pachtwetgeving wordt hervormd en vervangen door een Vlaams Pachtdecreet	Vlaams Pachtdecreet van 13 oktober 2023, BS van 28 november 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het Vlaams Pachtdecreet van 13 oktober 2023	Er wordt uitvoering gegeven aan de bepalingen van het Vlaams Pachtdecreet van 13 oktober 2023 die uitvoering behoeven.	Besluit van 26 januari 2024, BS van 22 februari 2024
Nieuw decreet of wijziging decreet	Regelgeving	Decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid	Er worden diverse technische aanpassingen aangebracht aan het decreet van 22 december 2006 houdende inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid.	Decreet van 29 maart 2024, BS 23 april 2024
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 februari 2007 houdende bepalingen tot inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid	Er worden diverse technische wijzigingen aangebracht aan het besluit van de Vlaamse Regering van 9 februari 2007 houdende bepalingen tot inrichting van een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid	Besluit van 19 april 2024

Nieuw decreet en wijziging decreten	Regelgeving	Het decreet houdende wijziging van diverse decreten over het landbouw- en visserijbeleid	Een aantal bestaande decreten inzake het landbouw- en visserijbeleid worden gewijzigd. De wijzigingen betreffen een aanpassing aan het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid, invoeging van rechtsgronden noodzakelijk voor de uitvoering van bepaalde aspecten van de Europese plantengezondheidsregelgeving, de invoeging van een decretaal kader dat beantwoordt aan artikel 22 van de Grondwet, de omschakeling van strafrechtelijke naar administratieve handhaving van de naleving van de visserijregelgeving, een aantal aanpassingen naar aanleiding van de omvorming van het Departement Landbouw en Visserij naar een agentschap waarin zowel de beleidsvoorbereiding als de beleidsuitvoering ten aanzien van dit beleidsveld wordt aan toevertrouwd, een aantal technische aanpassingen en verduidelijkingen en een aantal actualisaties. Tenslotte is er ook een rechtsgrond voorzien voor de kringenfinanciering.	Decreet van 29 maart 2024

Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over de gemeenschappelijke ordening van de markten in de sector groenten en fruit	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 18 november 2022, BS 10 maart 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2003 tot oprichting van een Vlaams betaalorgaan voor het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling en het Europees Landbouwgarantiefonds	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 25 november 2022, BS 7 december 2022
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting en samenstelling van het monitoringcomité ter implementatie van het Vlaams strategisch GLB-plan voor de periode 2023-2027	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 10 maart 2023, BS 14 augustus 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over steun voor productieve investeringen en opstartverrichtingen in de landbouw	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 21 april 2023, BS 18 juli 2023

Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering betreffende steun aan niet-productieve investeringen voor milieu- en klimaatdoelen	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 21 april 2023, BS 17 juli 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over de subsidiëring van operationele groepen in het kader van het Europees Innovatiepartnerschap voor productiviteit en duurzaamheid in de landbouw	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 21 april 2023, BS 16 mei 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van subsidies voor sensibiliseringsacties om duurzame landbouw te bevorderen	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 21 april 2023, BS 30 mei 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorschriften voor de rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 21 april 2023, BS 30 mei 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de uitvoering van maatregelen met een gunstig effect op het milieu, het klimaat en de biodiversiteit	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 21 april 2023, BS 12 mei 2023

Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorschriften voor subsidies voor de aanplant en het onderhoud van boslandbouwsystemen	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 21 april 2023, BS 4 mei 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over het combineren van agromilieuklimaatmaatregelen, ecoregelingen en beheerovereenkomsten	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 12 mei 2023, BS 19 juli 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering houdende maatregelen voor de verbetering van de productie en afzet van producten van de bijenteelt	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 7 juli 2023, BS 20 september 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over steun voor investeringen voor duurzame verwerking en afzet van landbouwproducten	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 6 oktober 2023, BS 16 november 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun voor de uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie in de landbouwsector	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 6 oktober 2023, BS 13 december 2023

Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over de steun voor de opstart van of de omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 6 oktober 2023, BS 13 november 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van steun voor de uitwisseling van kennis en verspreiding van informatie in de landbouwsector	Toepassing van het nieuwe GLB	Besluit van 6 oktober 2023, BS 13 december 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering betreffende contractuele onderhandelingen in de zuivelsector		Besluit van 23 december 2022, BS van 27 maart 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de maatregelen voor kwaliteitsorganismen en gereguleerde niet-quarantaineorganismen voor plantaardig teeltmateriaal	Toepassing nieuwe Europese Plantengezondheidsverordening Verordening (EU) 2016/2031 en de Officiële Controleverordening Verordening (EU) 2017/625	Besluit van 23 december 2022, BS van 7 februari 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 2018 houdende vaststelling van de retributies voor de toelating van de rassen tot de rassenlijsten, voor de registratie van rassen van	Toepassing van de Europese Plantengezondheidsverordening Verordening (EU) 2016/2031 en de Officiële Controleverordening Verordening (EU) 2017/625 + wijziging van de bestaande regeling (in kader van de handelsrichtlijn en rassenlijsten)	Besluit van 23 december 2022, BS van 1 februari 2023

		teeltmateriaal van fruitgewassen in het rassenregister, voor de uitoefening van bepaalde beroepen in de sector van het plantaardige teeltmateriaal en voor de keuring van dat materiaal		
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering waarin wordt bepaald dat het FAVV voor de opdrachten die ze voor het gewest uitoefent in het kader van het samenwerkingsakkoord van 5 januari 2021 in het kader van de plantengezondheid de retributies rechtstreeks mag innen bij de marktdeelnemers	Toepassing van de Europese Plantengezondheidsverordening Verordening (EU) 2016/2031 en de Officiële Controleverordening Verordening (EU) 2017/625	Na bekrachtiging van dit samenwerkingsakkoord bij decreet van 15 december 2023 is dit dossier voor tweede principiële goedkeuring geagendeerd op de Vlaamse Regering van 26 april 2024.
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 april 2007 betreffende de kenmerken waartoe het onderzoek van bepaalde rassen van landbouw- en groentegewassen zich ten minste moet uitstrekken, en de minimumeisen voor dat onderzoek, wat betreft afwijkingen voor de biologische rassen van landbouw- en	Omzetting van Richtlijnen 2022/1647 en 2022/1648	Besluit van 31 maart 2023, BS 10 mei 2023

		groentegewassen die geschikt zijn voor biologische teelt		
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 2013 houdende vaststelling en organisatie van de indeling van geslachte runderen en van geslachte varkens	Inzake karkasclassificatie zal ook een aanpassing van de actuele wetgeving opgemaakt worden, voornamelijk in het licht van het doorsturen en bewaren van gegevens van geslachte runderen en varkens, en het ter beschikking stellen van nieuwe gegevens aan de Vlaamse producenten in het kader van betrouwbaarheid, transparantie en optimalisering van de bedrijfsvoering. Ook wordt in 2022 begonnen aan de voorbereidingen van de herijking van de indelingsmethoden van geslachte varkens, die afgerond moet zijn tegen 31 december 2023	Wijziging besluit voorzien voor 2024 (in opmaak)
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over de bescherming van geografische aanduidingen van gedistilleerde dranken	Aanpassingen ten gevolge van wijzigingen aan de Europese regelgeving	Besluit van 16 december 2022, BS van 14 april 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering over de bescherming van geografische aanduidingen en oorsprongsbenamingen van landbouwproducten en levensmiddelen, en de gegarandeerde traditionele specialiteiten voor	Aanpassingen ten gevolge van wijzigingen aan de Europese regelgeving	Besluit van 16 december 2022, BS van 14 april 2023

		landbouwproducten en levensmiddelen		
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie en het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, wat betreft de oprichting van het beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie	Dit besluit regelt de samenvoeging van de beleidsdomeinen EWI, WSE en LV tot een nieuw beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie.	Besluit van 15 september 2023, BS 25 oktober 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot oprichting van een intern verzelfstandigd agentschap "Landbouw en Zeevisserij".	Dit besluit richt het intern verzelfstandigd agentschap "Landbouw en Zeevisserij" op, de rechtsopvolger van het Departement Landbouw en Visserij	Besluit van 15 september 2023, BS 25 oktober 2023
Nieuw beleidsinitiatief	Regelgeving	Besluit van de Vlaamse Regering tot aanpassing van de sectorale landbouwregelgeving naar aanleiding van de oprichting van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij	Dit besluit past de sectorale landbouwregelgeving aan de oprichting van het nieuwe beleidsdomein en agentschap aan.	Besluit van 26 januari 2024, BS 13 maart 2024

II. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

Er waren in 2023 geen aangenomen resoluties en moties van het Vlaams Parlement met betrekking tot het landbouwbeleid.

III. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Voor wat betreft de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof in het rapport '*Hoe Vlaanderen voedselverspilling en voedselverlies bestrijdt*' (maart 2021)', verwijs ik naar de tabel XII in bijlage bij de BBT BU 2021.

Er zijn geen andere of recente aanbevelingen van het Rekenhof met betrekking tot het landbouwbeleid.

IV. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE'

Er zijn geen arresten van het Grondwettelijk Hof en het Hof van Justitie die betrekking hebben op het Landbouwbeleid.